

Dom i ljub

V Ljubljani 24. novembra 1943

56 - Štev. 45

"Slovenec koledar"
v vsako hišo!

Ko kuješ svoj značaj

Jamstvo zdrave moči

Največje jamstvo zdravega in dolgega življenja je čista mladost. Največje krepijo zdrave moči je čistost. Vedno je bilo tako in bo tako tudi ostalo. Najhrabrejši junak v prvi križarski vojski je bil plemeniti grof Gotfrid Bouillonski. Nekega dne je sam šel na lov v samotno pokrajino Svete dežele. Naenkrat mu pridrvi nasproti divja zver in ga napade. Hrabri junak pa se ne ustraši. Z eno roko pograbí divjo zver za vrat, z drugo pa ji svoj dolgi in težki meč potisne v prsi. Ko so nato prihiteli spremljevalci in ga občudovali, ker je sam podrl tako silno zver, je vitez le z roko zamahnil ter mirno dejal:

»To je zaradi tega, ker svoje roke še nikoli v svojem življenju nisem z nečistostjo onečastil.«

Čistost je res največja zaščita mladostne sile. Znani pisatelj Forel, ki nikakor ni krščanski mož, je zapisal te-le besede, ki naj bi si jih zapomnil vsak mlad človek: »Vsekakor pa vztrajam pri tem, da čisto življenje ni le najbolj pravo in lepo, marveč da je tudi najbolj zdravo.«

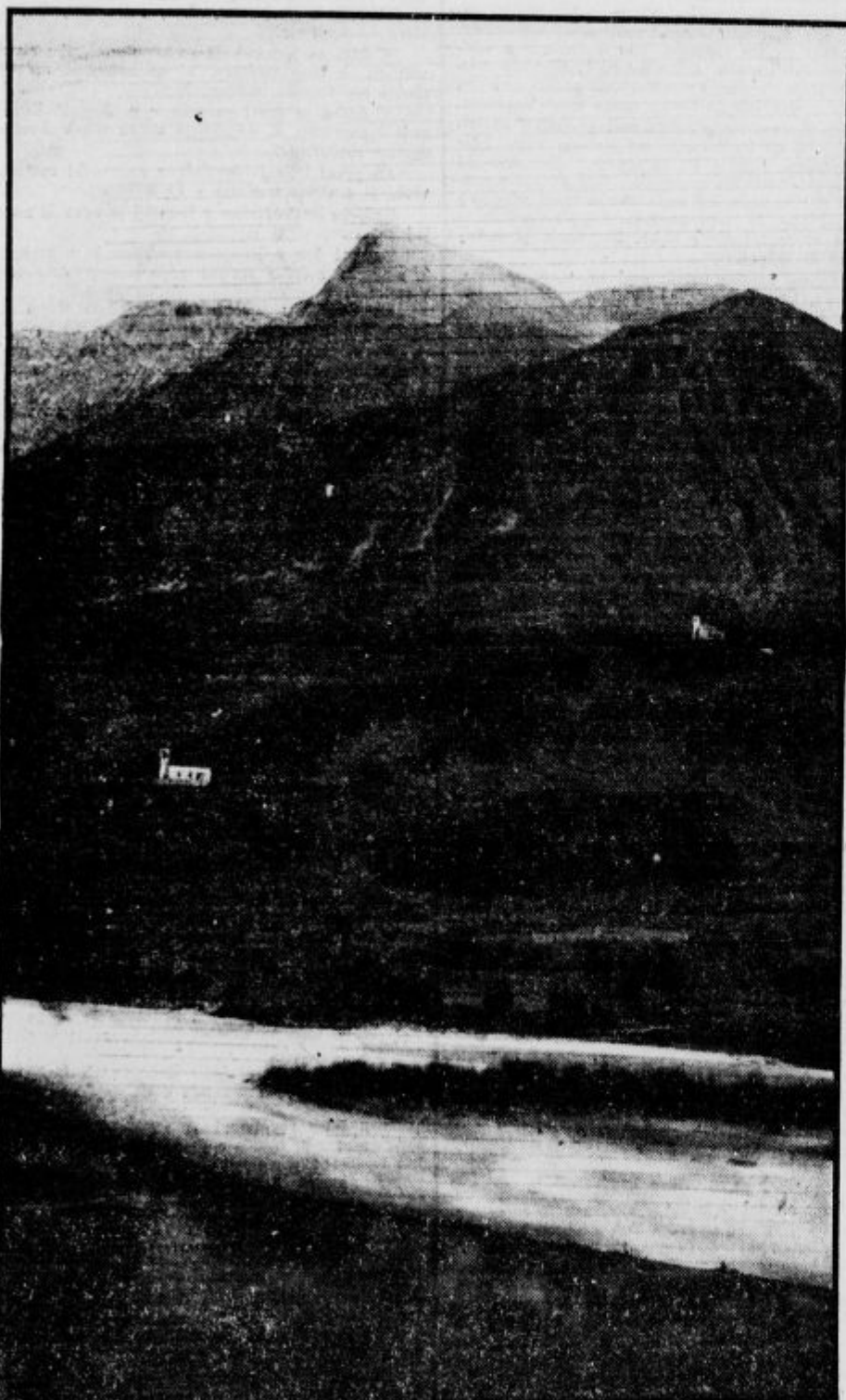
Profesor na monakovski univerzi dr. Maks Gruber, ki je učil zdravstvo, je pisal tudi o tem, kakšno naj bi bilo spolno življenje mladih ljudi. Ta je zapisal: »Prehajam h koncu svojega razlaganja. Kakor sem narisal resničnost brez vsakršnega pridržka, tako moram zdaj na koncu reči, da iz vsega, kar sem povedal, sledi nujno to le: Naučite se o zdravju konec koncev prav isto učiti, kakor krščanska moralita!« To se z drugimi besedami pravi: Spolni nagon moraš krotiti!

Čistost daje svoje sile tudi človeški volji. Čistost je močno vino, ki iz njega prihajajo močnari in silni junaki. Človek, ki je čistega srca in čistih misli, tak je plemenit in dober. S silo neukročene leva bo branil sicer pravico in poštenost, prav tako pa bo plemenit do vseh, zlasti revnih in ubogih. Čist človek se bo znal krotiti, da ne bo niti maščevalen niti krut.

Ko danes gledamo razvaline okoli sebe, nam mora gotovo biti bolj strah človeških razvalin kakor pa golih zidov, ki so jih človeške zverine s svojimi dejanji povzročile. Prijatelji, vi se danes čudite, kako je bilo mogoče kaj takega med našim narodom? Pa se nikari ne čudite!

Komunizem je po načrtu že dolga desetletja kvaril našo mladino, zlasti žensko. Gledali so najprej, ali je dekle bistrega uma in prijetne zunanjosti. Take namreč morejo v komunistični propagandi največ storiti. Če so to dvoje dognali, so šli in po svojih zaupnikih, ki so bili spet za take opravke posebej izurjeni, tisto dekle pravno skvarili, to se pravi, da so ji vzeli čistost, čut sramežljivosti, z eno besedo dekliško poštenost. Nato so ji namesto tega dali komunistični nauk in jo z njim tako prepojili, da bi tako dekle bilo pripravljeno iti v ogenj za komunizem. In te ter take dekline so potem bile najhujše priganjačke rdečih tolovajev. Te so potem delale v gozdovih in doma. Vsi, ki so količkaj skusili komunistično življenje v gozdovih, pravijo, da so te ženske bile najhujše. Izkazalo se je, da je — kakor vsi zatrjujejo — »baba hudič«, če neha biti angel.

Mi pa pravimo, da je čistost pogoj za obstanek vsakega naroda, tudi našega! Narodi, ki so se vdali nečistosti, so že davno izginili. Kdor ljubi svoj narod, naj gleda, da bo naša mladina ostala čista in zato močna, ker bo iz nje prihajal čist ter močan rod. Kdor drugače uči, tak je grobopkop našega naroda. Ze zaradi tega moramo pobiti jati zverinski komunizem, ki iz deklet in žena dela vlačuge, iz fantov pa pohotne divjake ter zverj,

„Nazaj v planinski raj!“

Spodaj Soča, nad njo cerkva sv. Lovrenca, kjer počiva truplo Simona Gregorčiča, zgoraj je farna cerkev v Libušnjah, vrh v ozadju je moščični Krn.

Vojni dogodki preteklega tedna

Čiščenje severnozahodno od Reke

Nemško vojno poročilo od 14. t. m. pripoveduje, kako so nemške čete čistile komunističnih tolp kraje severnozahodno od Reke. Tako le pravi:

Na severnozahodnem Balkanu so bile v več tednov trajajočih bojih obkoljene in uničene tolpe na področju severnozahodno od Reke. Pri tem so izgubile nad 3600 mrtvih in 4500 ujetih. Poleg tega je bilo zlatih 45 topov, 522 strojne in metalne min ter 4655 pušk. Trideset oskrbovalnih skladšč je bilo spravljeno na varno.

Nemške čete zasedle otok Leros in še več drugih otokov

Nemško uradno poročilo od 13. t. m. razglasa, da so se dne 12. t. m. nemške čete izkrcale na otoku Leros v Egejskem morju. Boji z angleškimi in badoglievskimi četami na otoku še trajajo.

Nemško uradno poročilo od 15. t. m. pripoveduje, da so nemške čete zasedle v Reškem zalivu kvarnerske otoke Krk, Cres in Lošinj, ki so do zdaj bili zasedeni od komunističnih tolp. Nemci so zajeli mnogo ujetnikov ter plena.

Nemško uradno poročilo od 16. t. m. naglašja, da boji na otoku Lerosu še trajajo.

Nemško uradno poročilo od 18. t. m. dodaja, da so nemške čete po hudih bojih dne 16. t. m. končno premagale sovražno posadko na Lerosu, dasi je bila po številu in oborožitvi bolj močna, ter zasedle angleško pomorsko oporišče Leros. — Ujetih je bilo 200 angleških častnikov in 3000 angleških vojakov ter 350 italijanskih Badoglievih častnikov in 5000 vojakov. Zraven pa mnogo topov in drugega gradiva. V bojih na morju med izkrcavanjem pa so nemške sile potopile 9 sovražnih ruševic, 2 stražni ladji, 2 podmornice, 1 topničarko, 4 trgovske ladje ter več manjših ladij. Več vojnih in drugih ladij pa je bilo poškodovanih.

Nemško uradno poročilo od 19. t. m. poroča, da so nemške sile včeraj napadle otoke severno od otoka Leros, in sicer otoke Lipses, Patmos in Nikaris. Vse italijanske Badoglieve čete na teh otokih so bile zajete.

Sovražnik v južni Italiji nazaj vržen

Nemško vojno poročilo od 13. t. m. naznanja, da je sovražnik med Mignanom in Venefrom nadaljeval svoje napade ter se mu je posrečilo zasedi nekaj višin ob mignanskem sedlu. Nemške čete pa so napravile protinapad, zavzele sovražne postojanke ter sovražne čete pognale nazaj v izhodišče.

Nemško uradno poročilo od 15. t. m. sporoča, da je včeraj bilo tod le ogledniško in topniško delovanje.

Nemško uradno poročilo od 16. t. m. omenja ogledniško delovanje ter brezuspešen sovražni napad na severu od Mignana.

Nemško uradno poročilo od 17. t. m. se glasi, da je na vzhodnem odseku tega bojišča bil odbit napad indijskih čet, drugod pa je bilo mirno.

Nemško uradno poročilo od 18. t. m. pravi, da so na obeh straneh delovali zgolj topovi in izvidnice.

Nemško poročilo od 19. t. m. ve povedati, da je dan mirno potekel.

Nemci v protinapadu spet zavzeli Zitomir

Nemško uradno poročilo od 15. t. m. opisuje hude obrambne boje na vzhodnem bojišču, kjer so sovražni napadi na Krimu in Perekopu bili krvavo razbiti, pri Herzonu pa so nemški lovec ne-nadno napadli sovjetske postojanke ter zajeli mnogo jetnikov. V velikem Dnjepravem kolenu so Sovjeti z velikimi sredstvi napadli in skušajo pre-dreti, pa so bili odbiti, medtem ko so Nemci sovjetske napade pri Krivem rogu z močnim protinapadom razpršili. Pri Čerkasih je sovražnik pre-koščil Dnjeper, nakar je bil s protinapadom odbit. Pri Kijevu in Zitomiru so Nemci nekaj po-prej izgubljenih postojank spet pridobili. Pri Zitomiru boreče se nemške čete so bile pomaknjene nazaj zahodu.

Nemško uradno poročilo od 16. t. m. razglasa velike nemške obrambne uspehe pri Dnjepropetrovsku in Krivem rogu, kjer so sovražni vdori

bili s protinapadi takoj zajezeni in sovražnik odbit, pri čemer je izgubil 71 oklepnikov. Pri Zitomiru so nemški protinapadi zavzeli mnogo prejšnjih postojank nazaj ter je pri tem bila uničena sovražna skupina, ki so jo Nemci obkolili. Zahodno od Smolenska je sovražnik imel hude izgube. — V dveh dneh je na vzhodu sovražnik izgubil 481 oklepnikov.

Nemško uradno poročilo od 17. t. m. popisuje, kako je nemški protinapad pri Kerču očistil zasedeno ozemlje sovražnika. V Zaporožju so Nemci vrgli sovražnika z otoka, ki ga je bil poprej zasedel. Pri Zitomiru nemški protinapad napreduje. Silni boji so pri Gomelu, kjer sovražnik z velikimi silami napada. Zahodno od Smolenska sovražnik že tretji dan z nadmočnimi silami napada, vendar zaman, ker ga Nemci vedno sproti zavrnejo.

Nemško uradno poročilo razlaga velike sovjetske izgube ob Dnjepru in pri Krivem rogu, kjer je sovražnik izgubil 58 oklepnikov. Zahodno od Kijeva pri Zitomiru so nemške čete zavrnile sovražne protinapade ter nadaljevale svojo ofenzivo ter spet osvojile nova ozemlja. Zahodno od Smolenska še vedno divja bitka. Sovražnik je tukaj izgubil 94 oklepnikov.

Nemško uradno poročilo od 19. t. m. sporoča, da je pri Dnjepru včeraj sovražnik le šibkeje napadel. Pri Kijevu so Sovjeti skušali s protinapadi ustaviti nemško napredovanje, vendar se jim to ni posrečilo, marveč so tukaj Nemci nadaljevali svoje prodiranje ter svoj vdor še razširili. Pri Smolensku so nemške divizije zdale napadajočemu sovražniku nove velike izgube.

Nemško uradno poročilo od 20. novembra naznanja, da so bili včeraj pri Dnjepravem loku in pri Čerkasih le krajevni boji. Pač pa so nemške čete pri Kijevu, katere so začele v protinapadu prodirati, vkljub slabemu vremenu in hudemu sovražnemu odporu močno napredovale. Sovražnik je poskušal sicer več razbremenilnih protinapadov, ki pa so jih Nemci vse odbili ter prodirali naprej. Pred nekaj dnevi od sovražnika zasedeno mesto Zitomir so nemške čete obkolile ter včeraj v naskoku spet zavzele. Pri tem so Nemci zajeli mnogo plena in ujetnikov. — Na obeh straneh Gomela so bili hudi boji, prav tako pri Smolensku.

V času ko stradajo ljudske množice

Tangerški list »Cri du Peuple« piše, da je povabil sovjetski poslanik Bogomolov 84 »poslancev novega francoskega parlamenta« k sebi ter jim je ob tej priliki postregel s svežim kaviarjem in šampanjcem.

Obvezna postrežba z vinom v Španiji

Ker je Španija zaradi vojne izgubila velik del možnosti za izvoz vina in je pridelek letos prav obilen, je španska vlada izdala predpis, po katerem so gostilničarji dolžni pri podajanju hrane v vsakem primeru postreči tudi z vinom, in sicer najmanj z enim kozarcem vina. Poleg tega proroča pristojna oblast gostilničarjem, naj postrežejo gostom tudi z grozdem. Podobne ukrepe so izdali že leta 1936., ko je bila velika ponudba vina in so se ukrepi takrat prav dobro obnesli.

Obutev iz ribje kože

Na Norveškem je 8 tovarn, ki predelavajo ribje kože. Potrebno surovino dobivajo iz tovarne za konzerviranje rib. Predelane kože so izvrstna snov za obutev.

Azijska mladina je zborovala

Ob udeležbi japonskih, kitajskih in mandžurskih zastopstev so te dni v Tokiu odprli prvi velkovezhodnoazijski mladinski kongres. Predsednik japonske državne mladine generalni polkovnik Suzuki je imel pozdravni govor, v katerem je izrekel nado, da bo na prihodnjem kongresu leta 1944. lahko pozdravil udeležence iz vseh dežel Velike vzhodne Azije.

Zbornica za tisk

Slovaški parlament je dobil v pretres zakonski osnutek o ustanovitvi zbornice za tisk. To bo javnopravna ustanova, ki ji bodo člani vsi uredniki in izdajatelji redno izhajajočega tiska. Vlado nadzorstvo nad zbornico bo opravljal od države imenovan predsednik.

Milijon Italijanov bodo poslali iz južne Italije v Združene ameriške države, poroča »New York Herald Tribune«.

S šampanjcem in vodko so slavili v londonskem sovjetskem poslanstvu 26. obletnico boljševiške revolucije.

Bivši častniki, podčastniki in moštvo se smejo samo prostovoljno prijavljati v italijansko vojsko v pokrajinah Ljubljana, Trst, Furlanija, Gorica, Istra in Kvarner.

V Rigi na Letonskem so letos sprejeli na vseučilišče le tiste novince, ki so zadostili delovni službi oz. vojaški obveznosti.

V Linzu je umrl general v p. Rudolf Kraus, zadnji poveljnik 2. vojaškega zbora bivše Avstro-ogrske monarhije.

Na progi Dunaj—Brislava so uvedli motorni vlak, ki prevozi razdaljo v 70 minutah.

Splošno šteje živine v Nemčiji je odredil nemški prehranjevalni minister.

Za več kot 2 milijona oseb se je v zadnjih 9 mesecih zvišalo število zaposlenega delavstva v rajhu.

Na Siciliji, zasedeni od Angležev, stane kg kruha 35, kg testenin 37, eno jajce pa 15 lir.

40 vagonov grozđa so lahko odposlali vsak dan iz Bolgarije v Nemčijo; po vodni poti je bila količina pošiljke grozđa neomejena.

Velik napad na Turin so izvedli sovražni bombniki 8. novembra.

Viktor Emanuel se bo v nekaj dneh odpovedal prestolu, poroča časopisje iz Neaplja.

Okrog 2500 ljudi je sedaj na svetu, ki so že prekorčili stoto leto.

Izmed 22 članke družine Johna Hunterja v ameriškem Njujorku ne zna nihče pisati ali pa brati.

Zaradi zavezniških bombnih napadov je bilo v Neaplju pobitih 20.000 oseb, 1950 hiš popolnoma razrušenih, nad 14.000 hiš pa težko in lahko poškodovanih.

Posebno fašistično sodišče bo zaradi izdajstva proti Duceju razpravljalo najprej proti bivšemu zunanjemu ministru grofu Ciano.

V bitki pri Palietti v Italiji je padel v nemško ujetništvo general Staverly, poveljnik topniške brigade.

V 72. letu starosti je umrla v Berlinu zdravnica Agnes Blum; Führer jo je kot prvo nemško ženo odlikoval z Goethejevo svetlinjo za umetnost in znanstvo.

Dva milijona ljudi je doslej pomrlo zaradi lakote v Indiji.

Roosevelt ne bo kandidiral v četrtič za ameriškega predsednika, »ker je določen za neko višje mesto v bodoči svetovni ureditvi«, fantazirajo v Združenih državah.

V južnoafriški zvezi je pri pokrajinskih volitvah zmagala vladna stranka z razmerjem 122:48.

Vse vesti o sporu med Francosom in njegovimi generali je odločno zavrnil španski vojni minister general Andensio.

3000 Angležev in 5000 Badoglievih Italijanov so zajeli Nemci pri zavzetju dodekaneškega otoka Lerosa.

Kot irtev revolverskega atentata je padel fašistovski zvezni tajnik v Ferrari, je sporočil strankin tajnik Pavolini.

V domačo letonsko SS prostovoljsko legijo so vpoklicali vse letonske može letnikov 1915 do 1924.

Ker se je egiptovski kralj Farouk pri avtomobilski nesreči poškodoval, je pričel 18. novembra parlament prestolonaslednik.

Bolgarske zadrage so dobile posojilo 7 milijonov levov za izdelavo tovarne konopljinih vlaken. Na Danskem, ki ima 8,5 milijona prebivalcev, so našli 2,25 milijona dvokolev.

Zaradi ugodnega vremena so v oktobru prihranili v Nemčiji 115.000 vagonov premoga.

48.000 ljudi je zbolelo za tifusom v Egiptu; število bolnikov se vsak teden pomnoži za 3000.

Za 1,2 milijona frankov nakita in draguljev so utrdili umrli znanilski filmski igralci Käthe Nagyjevi v bližini Nice.

Povsod ista pesem:

Komunisti skupaj s kraljevimi vojščaki tlačijo zavedne goriške Slovence

Ti zdaj hočejo slovenskim otrokom preprečiti slovenski pouk

>Domoljubovc poročevalce nam sporoča z Goriškega:

Navadno je bila v jeseni okrog svetega Martina po goriških Brdih in vinorodni Vipavski pesem vesela, tudi v najtežjih časih. Vino je vrelo v sodih, pretakali so ga z brentači, pokušavali, hvalili Boga in dobro kapljico. Vozovi so tvorili po kamnitih klancih polne sode in ob njih so prepevali in vriskali vznokni. Tako je bilo na Goriškem druga leta.

Letos pa je utihnila vesela pesem, četudi so sodi polni in kapljica izredno dobra. Po Brdih in Vipavski dolini se vali kletev, ljudje so zamračeni in preplašeni, podobni težko bolnemu, ki se je komaj izlazel iz smrtno nevarnosti, pa mu še vedno visi nad glavo mrtvaška kosa. Saj so v enem mesecu doživeli več strahu in nevarnosti ko poprej v stoletjih. Od Gorice proti Vipavi štrlijo v zrak porušeni domovi od St. Petra do Prvačine, izginila je Volčja draga, skoraj v sleherni vasi zlijajo strahotno razdejani zidovi, ponekod več, ponekod manj. Po gmajnah pod Kucjem, Čavnom in Kovkom pa trobnično trupa ubitih, da si ljudje ne upajo iti ne po steljo, ne po drva. S strahom v očeh pripovedujejo o groznih dneih in nočeh, ki so jih preživeli pod skalami, kjer so jokali ubogi otroci, v strahu trepetali krepki mošje in se stiskale k mrzlim stenam preplašene starke.

Ti dnevi so, hvala Bogu, prešli; zapustili so pa strah v kosteh in bridke spomin v ljudeh. Nekaj dobrega so pa le prinesle te težke preizkušnje! Iztreznilo je ljudi, ki jih je onamila komunistična garkoza.

Mir za viharjem

Po dolini je nastopil mir in red. Določeni so domači slovenski župani, napisali se blesitje v materinim jeziku, na uradih se posluje v slovenščini, začeli so prihajati slovenski časopisi. Sedanja oblastva so z veliko uvidevnostjo vse to vrnila ljudstvu.

Uvidevni fantje in mošje, ki so jih bili komunisti zapeljali v hribe, se vračajo. Je pa še veliko domačinov, ki se nahajajo v taboriščih, raztreseni po Evropi in še izven Evrope. Tudi preskrba z življenjem je začela polagoma poslovati. Vse je kazalo, da so najtežji dnevi minili — toda nesreča ne počiva.

Zločinci na delu

Pomirjenje med prebivalstvom ni dalo miru komunistom, ki so se v divjem begu skrili v gozdove. Najbrž so se jim poredile sline po kratkih, kratkočasnih dneih, ko so se oblastno širokoustili v Ajdovščini, Ribemberku in prijetno greli ob sončnih grebenih Čavna pri Stomažu. Tu so imeli svoj vrhovni štab voditelji, med njimi gosposki advokat Vilfan, slavni idrijski meščan Baebler in dobro znani urednik »Čuka na palci« Bevk s tovarišico Davorino Burja jih je odpihala v Mačji kot, kjer so pretakali mačje solze nad izgubljeno republiko. Kaj je bilo tem »gospodom« mar za trpečega vipavskega kmeta in delavca! Zavezali so ubogim ljudem oči in se igrali slepe miši. Ko so videli, da prihaja maček, so jo odkurili v hrib, ljudstvo so pa prepustili žalostni usodi, češ: Žrtve morajo biti!

Povsod ista pesem!

S hribov, kjer je zapadel sneg, se jim je začelo po objubljeni deželi. Začeli so pošiljati »tovarišice« v dolino, seveda le ponoči. Ti poslanci in poslanke »svobode« so predržno vstopali v hiše, zahtevali postrežbe ter začeli mobilizirati mošje in fante. Ljudje so kleli in molče trpeli. Osebnost varnost je izginila. Začele so se grožnje »belogardistom«. Ta beseda je postala ena izmed najhujših psov, strah in stud ljudi, ki sploh niso vedeli, kaj je belogardist. S to psovko so glasoviti in zloglasni ubežniki iz Kranjske hoteli pristuditi in preplašiti vse, ki jim je komunistem zlo. Najbolj razpiti sluge prejšnjega režima so se pa pridružili komunistom. Z njimi so odšle tudi nekatere domačinke, ki so bile na stalno uslugo badožlejem. Vse te »narodne trpinice« so komunisti sprejeli z odprtimi rokami. Z njihovo pomočjo so

uvvedli preganjanje narodno zavednih in značajnih Slovencev, ki niso nikdar klonili. Smešna igra se je začela! Prav isti ljudje, ki jim je bila Goriška v posmeh, ki so svojčas zmerjali naše ljudi s »Čiči, oštijami in zamorci — so si segli v roke s prodalnimi slovenskimi izkoreninjenici in skupno udarili nad one, narodu in Bogu zveste brate, ki so kljub trpljenju, ječam in konfinacijam ostali zvesti in značajni.

Proč s takimi!

Primorec so spoznali to zlobno igro. V njih je vstala samozavest. »Kje ste bili, vi, nosilci »svobode« do sedaj?

Po gostilnah ste se zbirali in ker ste imeli preveč svobode, ste udrihali čez vse, ker ste bili presiti! Mar vam je bila Primorska! Sedaj pa, ko so vam postala tla na Kranjskem pregorka, ste jo urezali čez Nanos na Goriško, da bi razdvojili ljudstvo, ki je bilo enotno četrto stoletja. Hvala lepa, za vašo svobodo! Pojdite nazaj, od koder ste prišli! Če smo pet in dvajset let ostali brez vas, bomo še pet in dvajset let! Tako se sliši po Goriškem celo med domačimi komunisti. Narodna maska, ki so si jo nadeli prvotno komunisti, izgublja na svoji privlačnosti, ker se pod njo odkriva rdeči mednarodni komunizem.

Nihče v slovensko šolo!

Prva, kar je odkril protinarodno stališče komunistov, je bil njihov ukaz: Otroci ne smejo v slovenske šole! Uvidevna nemška oblast je dovolila, da se v slovenskih krajih lahko začne slovenske šole. Kakšno veselje je zavladalo v deželi!

Po dolgih letih bodo smeli otročiči spet v šolo, kjer bodo slišali milo materino govoric! Zavednim ljudem so stopile solze v oči ob tej radostni novici. Takoj so začeli zbirati knjige ter iskati domačih učiteljev. Ponekod so že začeli s šolo in slovenski jezik se je zopet povrnil v učilnice. S kakšnim veseljem hitijo otroci v domačo šolo! In kdo bi tega ne bil vesel!

Komunisti »osvobojevalec«! Ti bahačji, ki so se širokoustali, češ da so prinesli ljudstvu svobodo, so iz hribov poslali grozilni poziv: »Nihče v slovenske šole! — Pa zakaj? Zato, ker hočejo oni prvi odpreti šole, da se bodo bahali s tem! Ljudje so spoznali to zlobno namero in povečini sklenili: »Naši otroci hočejo slovensko šolo in ne bodo čakali komunistične! Umevno, da so nekateri plašni učitelji, še bolj pa sterskimi tovarišiči začeli cincariti — toda narodna zavest naših preizkušenih narodnih borev jih je prehitela. Po dolini se odpirajo šole kljub protestom komunističnih zločincev.

Vse mobilizirati!

Saj vemo, da se je v hribe nateplo precej dolenskih in gorenjskih komunistov, ki jim že pri-

Loška dolina objokuje smrt 43 pomorjenih

Slovenska javnost še ni prebolela prvih poročil o nasilni smrti stotine naših najboljših mož in fantov v Grčaricah, Mozlju, na Turjaku, na Vel Osoledniku in v Vel. Laščah, pa že prilijajo vesti o nič manj groznih žaloigrah iz vseh krajev naše ožje domovine.

Brezvesten poskus komunistične revolucije se komunističnemu vodstvu ni docela posrečilo, vendar število umorjenih slovenskih žrtiev že presega polovico števila pobitih, ki ga je določilo komunistično vodstvo pred letom dni, ko je izdalo vsem terenskim odborom navodila o pokolju Slovencev, ki so v napatje komunizmu in njegovim ciljem na Slovenskem.

Tako pripoveduje zanesljiva priča o množičnih umorih najboljših fantov iz pudobške Vaške straže Poročilo je zanesljivo, ker so mu go dali domačini, priče tega pokolja.

Trinajstega septembra so od komunistov bili zajeti in pobiti naslednji člani Vaške straže v Pudobu:

manjkuje hrane. Toda to jim ni mar! V svojo »narodno« vojsko so pritegnili tudi »junake« Badožlevice čete, ki sestavljajo v Brdih kar dva zbori in v Plaveh enega. Kako krasna »kompanija« Slov, komunisti in badožleviski teroristi! Pa jim še ni bilo dovolj! Vse mora k njim! Začeli so s silo odpeljati moške iz vasi, da bi bila njihova moč večja in lakota hujša. Toda imeli so smolo! Ponekod so se moški odločno uprli. Nezaslišano, toda resnično! Odpeljani si želijo domov, pa jih strašijo s smrtjo. Upamo, da bo kmalu konec tega strahovanja!

Razbijte sode!

Znano je, da so naši vinorejci dolgo vrsto let morali prodajati svoj pridelek po sramotno nizki ceni. Ker so bili davki ogromni, se je marsikater kmet zadolžil in bobni so peli po vaseh. Letos pa so oblastva dovolila izvoz vina. Prispeli so trgovci s Kranjskega in pokupili precej pridelka. Res je, da so nekateri pretiravali v cenah in samovoljno dražili vino. Toda veliko vinogradnikov je bilo rošenih dolga in marsikateri kmet si je po dolgih letih opomogel. Komunistom to ni šlo v račun. Iz doli so povele: Vinskim trgovcem, ki peljejo vino, razbijte sode! S tem so uničili pridelek, izlili znoj našega kmeta na cesto in odgnali kupce! Kaj ne, kakšna skrb za naše revne kmete?

Razdirajte mostove in železnice!

Edina zveza, ki jo ima vipavska dolina s svetom, je bila avtobusna zveza med Postojno in Gorico. Ljudstvo je hitelo v mesto, da proda pridelke in se oskrbi za zimo. Pa so prišli komunistični »ljubitelji« revnega ljudstva iz podminirali mostove na cesti ter železniški most pri Dornbergu. Razbili so stroj, odpeljali moške in v noči razkropili preplašene ženske. Kakšno junaško delo!

Če jih vprašaj, zakaj to delajo, ti mogočno odgovore: »Zato podiramo mostove, da ne bodo nemške čete mogle iti zoper Ruše! Ta bedasta, smešna trditve! Nemške čete nemoteno korakajo, kdo pa ne more? Ubogi revni ljudje, ker ne voz avtobus, ne železnice! Utrujeni morajo reveži hoditi peš v Gorico in nositi težki tovor, da preskrbe revne družine. Kako »velika« je komunistična skrb za malega človeka!

Kdaj bo konec te pesmi?

Ljudje na Goriškem so sili te zlobne igre s življenjem in imetjem. Hočejo in zahtevajo varnosti. Te pa ne bo, dokler ne preženejo objestnih kranjskih in zlasti ljubljanskih gosposkih »proletarcev« nazaj čez mejo. Z domačini bodo že sami obračunali. Veliko jih je, ki so prisiljeni in zapeljani, ti naj gredo domov. Kar jih je pa zvodnikov in krivcev, tem bodo pa naši zavedni Goričani in Vipavci zagodili tako pesem, da si jo bodo zapomnili za večno!

Truden Anton, Znidaršič Drago, Baovec Andrej, vsi iz Kozaršč. Grič Milan, Levec Janez iz Poljan, Krčić Ludvik iz Nadeske, Spharjev fant iz Klanca, Kandare Peter in Intihar Franc iz Viševka.

Dne štirinajstega ali petnajstega septembra so od komunistov bili odpeljani ali postreljeni pri Kozlovki sledeči starešine Vaške straže v Pudobu:

Kraševec Janez iz Dan, Petrič Jože iz Vrhničke, Tomažič Ivan iz Pudoba, Mulc Janez iz Pudoba, Bevec Viljem iz Kozaršč in Intihar Franc z Vrhničke.

Te žrtve so na pol žive vrgli v jame.

Nekaj fantov so komunisti odpeljali v Ribnico in jih tam postrelili. To so:

poveljniki Vaške straže Petar J., Kodrca Stan-ko in Palčič Ivan z Vrhničke, Hauptman Albin iz Loža in Tomec Franc iz Podložja. So govorice, da je Petar ušel med vožnjo z avtomobilom in se rešil.

(Da) je na 4. strani »vodnj«.)

Vsi slovenski kmetje, berite:

Slovenski kmet v imenu stotisočev

Zupan Paternost iz Velikih Lašč v imenu vseh poštenih slovenskih kmetov

V nedeljo dne 14. novembra je bilo v ljubljanski veliki dvorani Uniona velikansko zborovanje zoper komunistične zločine. Na zborovanje je prišel tudi predsednik Pokrajinske uprave general Rupnik, ki je izrekel na zboru svoje tehtne besede. Na zborovanju je govorila tudi gospa Kristina Prijateljca, ki je imela pretresljiv govor v imenu slovenskih mater. V imenu slovenskih županov in slovenskega kmeta pa je govoril velikolaki zupan Paternost, ki je tako jasno in odkrito razložil, kaj je komunizem, da ga morajo slišati vsi slovenski kmečki ljudje tudi zunaj meja Ljubljanske pokrajine. Njegov govor je v glavnem dejal:

Doma sem iz rojstne vasi Primoža Trubarja — Rašice pri Velikih Laščah. Torej iz čisto kmečkoga dolenskega kraja.

V naši okolici se je pričelo gibanje OF v jeseni l. 1941. Tu in tam so bila sklicana nekakšna zborovanja, ki so jim ljudje prisluhnili in se po malem kar navduševali za izvajanja, ki so jih nudili posamezniki. Kajti naše dolensko kmečko ljudstvo je po naravnem instinktu in po obnašanju zloglasne italijanske kraljeve vojske hitro spoznalo, da ta vojska ni dosti vredna. Razumljivo je, da je bil nastop OF, ki je zapisala na svoj ščit osvobodilno borbo proti zasvoženemu kraljevemu vojaštvu, v začetku silno po volji. Navdušeni smo bili sanj do malega skoraj vsi...

Toda hitro se je pokazalo, da ta stvar ni tako čista, kot je izgledala na prvi pogled. Ljudje so začeli zmajevati z glavami, ko so videli, da so v ospredju in da imajo glavno besedo pri OF ljudje,

Dalje so komunisti pobili v Ribnici:

Kratevec Feliksa, Lučkova, Franceta, Stanka, vsi iz Dan, Tamca Janeza in Mlakarja Tineta iz Podloža, Anca Andr. iz Kozarš, Kandareta Franceta iz Dan, Hribarjevega očeta z Babne Police, Palčičevega očeta z Vrhnike, Almajerja iz Šmarate.

Na posebno krut način so komunisti v soglasju s svojo častjo ubili ranjenega *Ravišja Stanka* iz Nadleska.

Pa tudi prisilni mobiliziranci, katerim komunisti niso zapuili, so padali pod krvavo komunistično roko. Zname so naslednje žrtve:

*Kratevec Franc in Samreda Jole iz Kozarš, Palčič Franc in Jole z Vrhnike, Truden Janez iz Nadleska, Boroga Mojzil, Prevec Viktor, Mlakar Anton in Ansek Anton, vsi iz Viševka, Malinčič Anton in Pirc France iz Pudohe. Pri Bakeku je padel kot prisilni mobiliziranec *Srpan Vinko* iz Nadleska.*

Tako je padlo pod krvavimi rokami komunističnih rabljev 43 fantov, ki so verjeli komunistični častni besedi, da se jim v primeru predaje ne bo nič zgodilo.

Padli so, da bi s svojimi življenji tudi oni iztrgivali svoje najdražje na oltar slovenske domovine. Padli so kot žrtve plačancev kominterne, padli kot mučenci in junaki in se pridružili bratom, ki so z vzklikom Bogu in domovini umirali, da bi njihova kri spametovala zaslepljenice ter jih vrnila na pravo pot.

Slava junakom iz Pudohe!

Žrtve iz Loškega potoka

Med številnimi žrtvami, ki so padle, so znana še naslednja imena umorjenih fantov in moških:

Medved Pavel, poveljnik posadke v Loškem potoku, *Košir Lejze*, krojač in oče štirih neprekrbljenih otrok, *Bartol Anton*, delavec, *Roje Ivan*, posestnik in oče štirih otrok, brata *Stanko* in *Anton Knavs*, *Bartol France*, posestnikov sin, vsi iz vasi Hrib, *Zbaniček Jože*, Mali Log 5, *Košmerlj Jože*, delavec, *Škerlj Jože*, kovač, *Ruparčič France*, Komunisti so ubili tudi *Lavrčič Ivana* iz Volčjega na Btokah.

Pogrešajo še mnogo dobrih moških in fantov, izmed katerih so mrtvi naslednji: *Ruparčič Ivan*, cerkovnik in oče petih otrok, *Košmerlj Ludovik*, kolar in oče treh otrok, *Bambič Anton* iz Malega Loga in *Zbaniček Rudolf* iz istega kraja.

ki niso bili ravno na najboljšem glasu, da imajo glavno besedo ljudje, ki so bili poznani kot delomržeži, kot divji lovci, tudi kot kriminalni tipi. Zelo malo pa je bilo med njimi bolj vidnejših in poštenih ljudi.

V začetku leta 1942. pa se je že začela stvar bolj očitno razjasnjevati. Od partizanske krogle zadet je padel eden najboljših naših fantov, *Adamčič Alojzij*, iz vasi Brankovo. Za tega fanta še danes zastavim vse svoje premoženje, da ni zagrešil prav nobene stvari kot to, da je bil veren slovenski fant. — To pa je bil že prvi signal. S tem so že pokazali, da ne gre za zaščito pred kraljevo italijansko vojsko in za boj za svobodo, temveč da gre le za komunistično revolucijo in krvavo obračunavanje med Slovenci.

Kar se je prej šušljalo in malo verjelo, da namreč vodi vso OF komunistična stranka, je zdaj postalo hipoma jasno — skoraj vsem. Čim bolj so se potem partizanska nasilja in zločini množili, tem večji je bil odpor ljudstva proti njim. Kakor je v začetku njihovega dela bilo z njimi skoraj 95 odstotkov, tako je pozneje bilo proti njim 95 odstotkov.

Naj v kratkem povem, kaj sem sam doživel s temi lopovi: Bilo je 16. maja 1942, ko je prišel eden najstarih zvečer znani komunist Daki na moj dom in od mene kot župana zahteval, da moram izprazniti občinska skladišča in vsa živila razpeljati po občini. Na vprašanje, zakaj je to potrebno, mi je odgovoril, da zato, da ne bodo vzeli Italijani. Ko sem mu nato dejal, da Italijani to vendar ne morejo vzeti, saj so ves živčev vendar oni sami dali, mi ni vedel kaj odgovoriti in je ponovno zahteval, da moram to urediti. Naročil mi je tudi, da naj le dobro skrbim za občino in ko sem ga vprašal, ali ne skrbim dobro, me je še celo pohvalil, da sem do sedaj prav dobro skrbel za občino in da naj še kar naprej tako... Jasno je, da jaz njegove naloge nisem izvršil in sem občinsko skladišče tako zavaroval, da niso mogli komunisti do njega. Zato pa se še nekaj dni kruto maščevali. Najprej so poskrbeli, da so kraljevi italijanski vojaki pobrali v moji vasi 35 najbolj poštenih moških in fantov, ki so vse odpeljali v internacijo. 23. maja pa so obkolili moje vas, izropali meni vse premoženje, v vasi ugrabili 3 po 20 let stara dekleta, jih privlekli v mojo hišo in jih tam sredi noči postrelili. Jaz sam se komaj malo prej rešil in ušel gotovi smrti.

V dokaz, da so bili kraljevi italijanski vojaki sporazumni s komunisti, je tudi to, da so že v začetku maja 1942 umaknili vse svoje posadke iz posameznih krajev in jih vse koncentrirali v bloke. Tako so potem komunisti imeli tri mesece svojo republiko skoraj po vseh krajih Slovenije in so nemoteno vršili svojo zločinsko oblast nad ubogim ljudstvom. Kraljeva italijanska vojska, ki je bila le v večjih krajih, dobro ograjena z žično mrežo, pa ni šla v tistih treh mesecih niti enkrat ven na teren, temveč je le s kanoni streljala na posamezne vasi. Koliko so ljudje pretrpeli v tistih treh mesecih, se ne da popisati. Noč za nočjo so morali sredi noči vstajati iz postelj in bežati ven ali v gozd ali kam drugam na varno. Zdjaj so bežali pred komunisti, ki so sredi noči obkolili vas in začeli ropati, zdaj so spet morali bežati, ko so začeli Italijani streljati s topovi. To se je redno ponavljalo: ako so komunisti eno noč izropali vas, so potem žele drugi dan ali noč v isto vas začeti sipati ogenj iz kanonov.

V teh treh mesecih svojega vladanja po deželi so komunisti samo v naši občini zverinsko umorili 20 ljudi. Ko pa je šla konec julija 1942. kraljeva italijanska ofenziva preko naših krajev, so zopet poskrbeli komunisti pri svojem umiku, da so kraljevi italijanski vojaki na lep način ustrelili 20 naših najboljših moških in fantov. En sam dan smo v Vel. Laščah pokopali 17 ljudi, nekaj moških in nekaj žensk. Od teh so jih nekaj pomorili komunisti, nekaj italijanski vojaki.

Ko so komunisti umorili razne ljudi, so jim med drugim očitali, da so bili organizatorji bele garde. Naj vam bo jasno, kdo je bil organizator teh vaških straž. Nihče drugi kot kmečko ljudstvo samo in prav nobeden drugi.

Na stotine primerov Vam lahko dokažemo slovenski župani, ko so nas hodili posamezni kmetje pa tudi v večjih skupinah prosit, naj jim pomagamo na ta način, da jim preskrbimo orožje, da se bodo lahko sami branili pred komunistično ravbarijo. In ako bi bila kraljeva italijanska oblast takoj po svoji ofenzivi nam to dovolila in pustila nam majhno svobodne roke, bi bili že takratnašji fantje in moške temeljito počistili komunistično drhal in bi ne bilo danes uničenega toliko slovenskega premoženja, bi ne bilo uničenih toliko nedolžnih ljudi in bi lahko danes živeli v miru in redu... Da ni pravočasno do tega prišlo, je zopet skrbela kraljeva italijanska oblast... Zakaj vam vse to pripovedujem. Predvsem zato, da lahko dokažem, da je bila gola laž, ko so komunisti, vedno trdili, da se oni borijo edino le proti okupatorju, da je bila čista resnica, ko smo mi trdili, da se oni borijo le za boljševiske komunistične ideje in za ustvaritev splošne svetovne revolucije.

Kako so potem, ko so oborožili naše fante, jih omejevali pri njihovem delu, ne bom pripovedoval, ker je to itak že dovolj znano. Onemil bi le še krono njihovega sporazumnega delovanja po 8. septembra, ko so javno skupno udarili po vseh pošteno mislečih Slovencih in se imamo zahvaliti le hrabri nemški vojski, da ni bil uničen ves slovenski narod.

Ko je bila Ljubljana v dvomih in je deloma že danes, ali je OF komunistična tolpa, smo mi kmetje sami brez meščanske pomoči spoznali in se dobro prepritali, da je OF čisto v komunističnih rokah in da je komunizem smrt za kmeta in za narod.

Zato smo kot en mož odločeni, da komunizem uničimo na naši zemlji.

Mi slovenski kmetje si iz srca želimo socialnih sprememb in ozdravljenja socialnega reda. Toda to ne sme biti združeno z zločini!... Mnogo premmogo smo pretrpeli krivice, toda mi nočemo boljševisma. Naš kmet ne sme postati iz samostojnega kmeta proletarec brez imetja. (Medklic: »Nočemo biti sužnjici!«) Kajti v tem ne vidi pola v boljšo bodočnost, zato se je komunizmu upri in trpi zaradi tega strašno Kalvarijo.

Danes je čas, da se vsi, meščani in deželanji, združimo v enotno narodno fronto in zatremo največjega sovražnika, ki smo ga Slovenci kdaj imeli — mednarodni in brebožni komunizem (Smrt komunizmu!)

Zavedajmo se vsi Slovenci veličine časa! Proč z razpori in proč medsebojna trenja! Današnji čas terja samo eno fronto, fronto proti komunizmu... To kličem v imenu trpečega slovenskega kmeta beli Ljubljani in vsemu narodu.

Strnimo svoje vrste in zatrimo zločinski komunizem. Mi hočemo živeti, ne umreti. Zato pozivam v boj proti komunizmu vse, kar je poštenega med nami!

Smrt komunizmu, a svoboda narodu!

Dr. Vital Manohin:

Kaj obeta letošnji gruden

Meseca grudna se vreme ravna po učinku več vremenskih tovarnc. Ena takih tovarnc se nahaja nad široko Rusijo s središčem v Sibiriji. Ta predel pokriva celinski zrak, ki je suh in zato zelo prozoren za toplotne žarke, po katerih zemlja oddaja svojo toploto v vsemirje. Zato ta vremenska tovarna ustvarja ogromne množine mrzlega zraka, ki nato skuša zavzeti čim širše področje. Protitotež temu mrzlemu viru je tropsko področje, kjer se ustvarjajo ogromne množine dežja, ki zalaga oblačne značne plasti z obilico toplote, ki se je prej porabila za izhlapevanje. Velika vlažnost zraka je obenem glavni pogoj, da zrak postaja neprozoren za toplotne zemeljske žarke, medtem ko so sončni žarki le neznamno oslabiljeni. Tako se tam kopičijo ogromne množine toplega zraka, ki nato skuša prodreti na čim širše področje. Onembe važno in zlasti za naše kraje je sredozemsko področje in zalivski tok na Atlantiku. To so področja rimske »kurjave«, ker voda vsebuje zelo veliko toplote in tako ogreva zrak. Zato je tukaj zrak lahek in poln vodnih hlapov, kar povzroča razsežno deževje.

Pri nas je torej vreme odvisno od zmage omenjenih vremenskih tovarnc: sibiriska zmaga pomeni silen mraz, sredozemska ali atlantska zmaga — pomeni milo deževno vreme, zmaga tropskega področja pomeni trajno toplo vreme itd.

Upoštevali ob sedanje vreme bi se dalo matematično v našelo preračunati vreme za december, toda volni časi nas pri tem ovirajo. Zato se bomo zadovoljili le z naslednjim splošnim pregledom:

Kaj je NOVEGA

Vzorna zlatoporočenca

Te dni sta obhajala v krogu svoje družine zlato poroko zakonca Seljak Jože pd. Smrekar in njegova življenjska družica Frančiška roj. Hodnik na Razorih nad Vrhniko v občini Podlipa. Oba jubilara sta trdni kmečki korenini in sta vzgojila svoje otroke v kremenite katoliške značaje. Naj jima Vsemogočni nakloni še mnogo let srečnega življenja!

d 70 letnico rojstva je praznoval 12. novembra v svojem rojstnem kraju v Metliki slovenski pisatelj in pesnik Engelbert Gangl.

d Za železničarje. Da se razdelitev premoga po režijski ceni prilagodi količinam, ki jih je dolečil Pokrajinski svet korporacij in odobril Vis. komisar za Ljubljansko pokrajino, je direktor v spisu enake številke odobril razdelitev premoga po režijski ceni žel. uslužbenecem in upokojenecem v naslednjih količinah: za eno osebo 900 kg premoga letno, za 2-3 osebe 1800 kg, za 4-6 oseb 2000 kg, za uradnike (oženjene) s 7 ali več člani rodbine 3000 kg, za zvanitnike, služitelje in pomožne osebe (oženjene) s 7 ali več člani rodbine 2000 kg premoga letno. — Prav je, da pristojni činitelji preskrbe železničarjem v mestu in na deželi potrebno kurivo. Ker je na deželi še mnogo drugih državnih nameštencev in upokojenecov, ki nimajo kuriva, prosimo merodajne kroge, da poskrbe tudi tem nujno potrebno kurivo.

d Sredstvo proti podganam. Pišejo nam: Z debelo tekočim katranom ali kolozamom zamažemo mišje luknje. Nobena podgana ali miš ne bo mogla skozi.

d Odlikovanje bramboveev. Za svoje junaško zadržanje pred sovražnikom so dobili odlikovanje železnega križa II. stopnje: Janez Kocbek iz Sladkega vrha, Karel Repatec in Ernest Lorber iz Straleka, Feliks Nedeljkovič od Sv. Tomaža in Anton Trstenjak iz Ormoža. — Na vzhodnem bojišču sta padla Janez Vinko in Franc Meglič, soseda iz Budine pri Ptuj.

d Za Velike Nemčije je junaško padel na bojišču komaj 35 letni vodja nemškega državnega zavoda za zgodovino v Berlinu dr. Karl Rihard Gamser.

d Srečna Postojna. V postojnskem okolišju kupiš fižol po 10-11 lir, krompir po 3 lire, jabolka pa po 5-6 lir kilogram. V gostilni dobiš znatno kosilo z juho, dvema prikuhama ter obilnim tečnim zrezkom za 18 lir. Železniške tveze so normalne, saj ljudje lahko nemoteno in udobno potujejo po poslovnih opravkih na Reko, v Trst ali v Gorico.

Značaj decembra se bo odločil v času med 1. in 3. decembrom: kakor se bo vreme tukaj obrnilo, takšen bo v splošnem ves december! Drugače lahko pričakujemo okoli 6. decembra obilne padavine, in sicer prej dež, nato pa sneg. Okoli 13. decembra smemo pričakovati trajnejšega lepšega vremena, ako bo med 1. in 3. decembrom kazal mrzel december, potem bo tudi tukaj vladal oster mraz, drugače pa samo nočni mraz. Nato se bo vreme spremenilo še okoli 15., 19. in 22. decembra. Za božič lahko pričakujemo milejšje vreme, a v primeru toplega decembra (g. razdobje med 1. in 3. decembrom!) pa celo odjugo. Toda takoj po božiču (še okoli 27.) homo nedvomno doživeli hud mrzli val z obilnim snegom in mrzlim vetrom. Pri tem kaže, da bo nekaj dni snežilo.

NOVI GROBOVI

V Lindaru pri Pazinu v Istri so pokopali dijaka 7. razreda I. realne gimnazije v Ljubljani Borisa Lovrečiča. — V Grosupljem je umrla žena posestnika in mesarja Marija Javornik. — Na Viču so položili v grob Drmota Jožefa, vd. Kočar, roj. Valušnik. — V stiškem samostanu na Dolenskem je 13. nov. odšel k Gospodu po večno plačilo g. župnik Matevž Dagarin. — V Borovnici so pokopali 28 letnega Toneta Majarona. — V Mirni na Dolenskem je odšel v večnost posestnik in krojaški mojster Rajmund Marin. — V Ljubljani so umrli: Marija Tratnik, vodja zemlj. knjige v pok. Primožič Leopold, zvanitnik fin. kontrole v pok. Ivan Gosak, tobačna upokojenka Ana Srakar, Andrej Rode, posestnik iz Strug Jožef Jesenko, žel. kurjač Valentin Zavašnik in ževljarski mojster Avgust Škof. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

d Sprejem strank na železniški direkciji. Stranke se sprejemajo samo v dopoldanskih urah od 10-12. Stranke sprejemajo samo gg. direktor, pomočnik direktorja, načelniki in namestniki načelnikov.

d Z ljubljanskega vseučilišta. V zimskem semestru 1943-44 je bilo na vseh petih fakultetah ljubljanske univerze vpisanih od 1700 slušateljev in slušateljke. V prav častnem številu so se ljubljanski akademiki prijavili domobrancem in odšli k vojakom. Zato so bila predavanja v smislu odredbe predsednika pokrajinske uprave div. generala Rupnika ukinjena. Zelo dobro je obiskana vsak dan vseučiliška knjižnica.

d Nove naredbe pristojnih činiteljev so izšle v časopisju pod sledečimi naslovi: Izvrševanje sodstva na operacijskem ozemlju Jadranskega primorja; Naredba o postavitvi nemških svetovaleev; Preimenovanje Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. — Službeni liste št. 92 objavlja naredbo o postavitvi županov in občinskih svetov, naredbo o prenosu nekaterih postav na župane, naredbo o mandatnem postopanju županov v upravno-kazenskih stvareh, naredbo o občinskih uslužbenih in uredbi o občinski trošarini na alkoholne pijače.

d Do 25 cm visok sneg je zapadel te dni v Ljubljani in okolici.

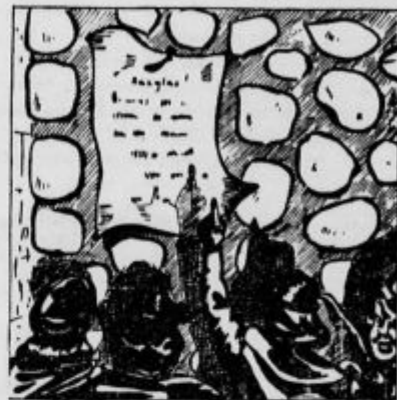
d Ko se je igral s patrono. Na Rakeku se je spet primerila nesreča zaradi eksplozije bombe odnosno patrone. Sin žel. delavca, 8 letni Anton Milavec, je našel veliko patrono. Začel se je z njo igrati. Patrona mu je v rokah eksplodirala in mu hudo razmesarila levico.

d Pasje meso za jaguetino. Črnohorzijanci so zadnji čas postali zelo nesramni in so uvedli nove sleparske trike. Na črni borzi se pojavlja »junče in kozličkovo meso«. Je drago. Toda neki gospod, ki si je zaželel dobre jaguetine, se je silno oparil. Neznani črnohorzijanec mu je prinesel in prodal »pasje meso« za jaguetino. Da je bilo meso pasje, je ugotovil strokovnjak.

d Razne nezgode. Železniški zavirač, 38 letni Peter Kotnik je bil na glavnem kolodvoru hudo poškodovan na desnem kolenu. — Upokojeni žel. strojevodja, 69 letni Polde Jezeršek je na ljubljanski Celovški cesti spodrsnil in se močno poškodoval na glavi. — Dušan Cvetkovič, 30 letni delavec iz Ljubljane, je pri padcu dobil poškodbe na glavi. Anton Milavec, 8 letni sin železničarja, si je pri padcu zlomil levico. — Trobec Franc, 33 letni lesni trgovec v Kozarjah pri Ljubljani, si je pri stroju poškodoval prste leve. — Pri popraviljanju domače strehe je padla na glavo opeka 22 letni hčeri cerkvnika Frančiški Selanovi v Dobrunjah. — Na Stari Vrhniki je konj pritisnil 23 letnega blapca Jožeta Bajta tako močno ob drevo, da mu je zlomil desno roko.

d Nesreča ne počiva. Zadel od kapi in v ljubljansko bolnišnico prepeljani ževljarski mojster A. Škof je ono nedeljo umrl. — Mizarski stroj je 48 letnemu mizarju Fr. Oblaku poškodoval prste leve. — V Šmarju na Dolenskem je 31 letnega posestnika Antona Drobniča ugriznil v desno prešič. Rana se je okužila. — Na Sapu pri Šmarju je na glavni cesti povozil neznan kolesar 6 letnega posestnikovega sinčka Jožeta Glinška, ki je bil poškodovan po vsem telesu. — Z lestvo je padel in se hudo poškodoval po obrazu 17 letni aranžer Mirko Kušar. — V Horjulu je padel s stola in si zlomil levico 7 letni delavčev sin France Končan.

d Stajarske nezgode. Pri vožnji z motornim kolesom se je ponesrečil gostilničar Stefan Pavečič iz Kamnice. — Pri padru si je zlomil rebrno kost delavec Janez Pleterški iz Slov. Bistrice. —

Kralj se je končno močno razjezil na vse skupaj in še sam nase. Dal je po mestu pribiti razglas, na katerem je pisalo: »Komur se od sedaj naprej ne bi posrečilo ozdraviti kralja, bo obglavljen na javnem trgu, vpricho tamkaj zbranega ljudstva...« In ljudje so se nasmihali in zmajali z glavo.

Živel pa je v mali vasici ob meji tega močnega kraljestva reven kočar s kopico otrok in lepo mlado ženo. Siromak je neko jutro stal ob oknu svoje revne izbe in premišljal bedo, ki ga je morila že vse življenje. Rad bi postal bogat, silno bogat. Zene ni bilo doma; otroci pa so še val spali. Kar zasliši korake na cesti za hišo.

Prihajal je postopač in delomrznih berač Malha, ki se je ustavil pred bajto, se smejal in glasno govoril sam s seboj. Kočar je prisluhnil — in iz beračevega govora je posnel, za kaj gre.

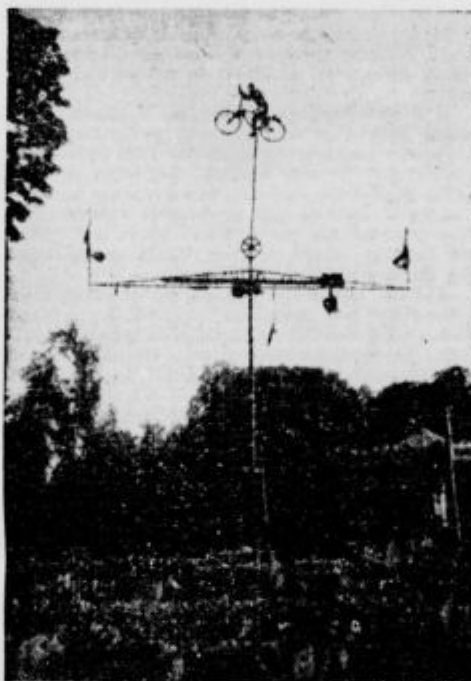
Akrobati in akrobacije

Kaj pomenita tujki v naslovu tega članka, kažejo pričujoče slike. V preteklem času smo neredko opazovali akrobate in njih drzna dejanja v raznih cirkuzih, pa tudi drugod so kazali akrobati svojo izvežbanost. Akrobat biti, je grenek kruh, saj ga spremlja večinoma smrtna nevarnost. Tudi slovenski akrobati so že nastopili pred občinstvom, tako v Ljubljani,

kakor v nekaterih krajih podeželja. Tako Ljubljaničani kakor tudi podeželani so se za nastope domačih akrobatov zelo zanimali, kar je pričala velika udeležba pri nastopih. Na ljubljanskem velesjmu so bili svoje dni drzni nastopi akrobatov zelo privlačna točka za mlade in stare. Vojna pa je seveda uvrstila razne vrste akrobatov med vojake in junake v blagor domovine.

Akrobacije na Viču

Akrobat v Tioliju v Ljubljani na kolesu v zračnih višavah

Celjski akrobati kažejo svojo umetnost

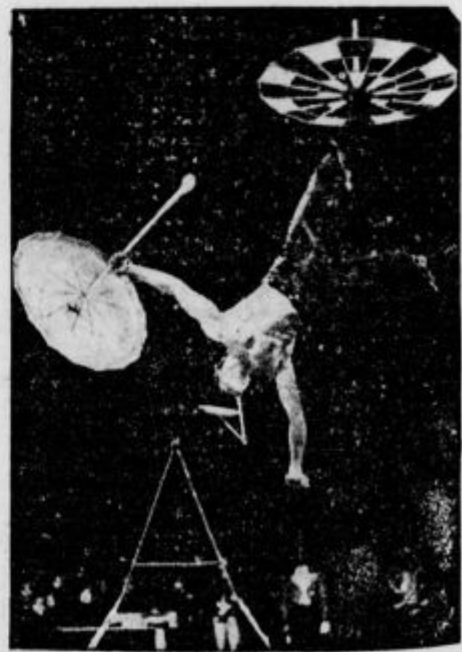
Akrobati iz Ježice pri Ljubljani

Telovadba pod aeroplanom v zraku

Vratolomne vaje na trapezu v cirkuzu

Ples na vrvi

U. Mionl — V. Lovšin

Zgodovinski roman
iz časov sv. Pavla

RAHEL

12

Izrael še ni bil odšel, ko je vratar dovolil Ozeju, da vstopi v sobo velikega duhovnika.

Kar pobesnel je Ananija, ko je videl vstopiti obiskovalca; preveč je bil zaposlen s svojimi mislimi, ki so bile tako razveseljevale; sedaj ni imel nobenega tekmeča, nobenega rivala, ki bi ga motil v najvišji časti. Ne more se torej braniti, da ga ne bi sprejel; Ozej mu je bil obljubil, da bo umoril Pavla. Ni smel torej drzati v občutljivost, da bi bil z njim robot. Podobne prenapetosti je treba obvladati; morda ga bo še potreboval.

Kolikšno je bilo torej njegovo presenečenje, ko ga mladenič vpraša s strastnim glasom:

»Ali je res, da si zaročil svojo hčer?«
Veliki duhovnik ga je kar prebadal z očmi, polnimi jeze in prezira:

»S kakšno pravico vprašuješ?«
»Ljubim jo! Danes te hočem poprositi, da mi jo daš za ženo. Ko sem čakal, sem jo videl in dozdeva se mi, da ne bo mogla biti moja, ker jo hočeš dati drugemu.« odgovori mladenič, še vedno zelo razburjen.

»Tistemu, ki ga ona ljubi! Ni si slabo izbral! Lep mladenič in bogat po dohodkih.« si misli Ananija, prepričan, da je Ozej tisti ljubljeneč, katerega je bila hčerka namignila.

Ni seveda tega rekel mladeniču, marveč planil:

»Predržeži! Seveda? Ti si si domišljjal, da jo bom dal tebi?«

»To ni nikaka drznost. Ako si ti iz Aronove hiše, sem jaz Rubenovega rodu; ako si ti bogat, sem tudi jaz. Ali naj ti povem, koliko imam? Osem hiš v mestu, dve vili in šestdeset parov volov...«

»Dovolj, dovolj!« odgovori veliki duhovnik zapovedovalno. »Mi duhovniki dajemo svoje hčere za žene duhovnikom; da jo osrečiš si morda prekosil razliko rodu. Ti si poleg tega farizej in ubežnik od saducejev, h katerim si pripadal še pred nekaj meseci in pozabljaš morda, kako so mi farizeji zoprnji?«

»Daj mi Rahelo in prisegam ti pri Bogu naših očetov, da zapustim farizeje in se povrnem k saducejem, katerim sem pripadal dolgo časa.«

»Slabo si naredil, da si se ločil od nas. Sedaj ni več mogoče.«

»Ali si jo že zaročil?« vzklikne mladenič. Veliki duhovnik nekaj časa omahuje. Ne bi dal hčerke Ozeju, četudi bi ne imel obveznosti z Izraelom. Misli si je pa, da bi se ga lahko poslužil v svoje namene in reče:

»Ni še odločeno...«

»Življenje mi vrašaš. Uniči pogodbo in mi daj svojo hčer. Osrečil jo bom. Zahtevaj doto, kakor veš. Ali hočeš, da ji dam polovico svojega imetja? Dobila ga bo. Ali hočeš vse? Tudi vse ji dam.«

»Kaj porečeš mož, kateremu sem jo tako rekoč zaročil?«

»Naj reče, kar hoče.«

»Beseda velikega duhovnika?«

»Osreči svojo hčer. Ali pozna svojega bodočega zaročenca?«

»Da.«

»In ga ljubi? Reci, da ga ne ljubi. Ne more, ne sme ga ljubiti!« vzklikne mladenič, ki je že ves iz sebe.

»Ne vem, ali ga ljubi. Oče ne vprašuje hčere, kadar jo obljubi za nevesto in dekle mora sprejeti zaročenca, ki ji ga je oče izbral.«

»Tako se ne postopa,« ugovarja mladenič.

»Vsi tako delajo. Nihče ni vprašal Rebeke, ali ljubi Izaka, našega očeta. Ni ga tudi mogla ljubiti, ker ga ni poznala, pa vendar ni bila nobena žena bolj srečna od nje. In ali je bilo drugače z Abrahamom in drugimi očaki?«

»Torej?...« pritiska mladenič, ki se ta trenutek ni brigal za očake in preroke. Hotel je le vedeti, ali mu bo dal veliki duhovnik ljubljeno hčerko.

Toda ako je bil on zaletel, je bil Ananija velik lisjak.

»Tvoj predlog mi prihaja nekoliko nepričakovano. Dovolj, da ga premislim.« pravi.

»Odgovori takoj!« pritiska mladenič.

»Moram vprašati Rahelo, da se prepričam, ali te ljubi. Nočem je onesrečiti.«

»Oče nikoli ne vpraša hčere, marveč jo prisili vzeti moža, ki ji ga je on izbral,« ugovarja mladenič.

Veliki duhovnik se zvito smeje.

»Tako? Malo prej si me pa prijemal, zakaj nisem vprašal hčerke, ko sem jo hotel zaročiti z drugim, sedaj pa nočeš, da bi jo vprašal na tvoj račun?« se navihano šali.

»Vprašaj jo takoj,« ga prosi Ozej nepotrpežljivo.

»Kak vrag ti je stopil v glavo? Take stvari se opravljajo mirno. Pretehtal bom trezno tvoje vprašanje; ko dobim pojasnila o tebi in tvojem imetju, bom govoril s hčerko. Ne vem pa še, kako bom uredil zadevo z drugim.«

»Bom jaz poravnal! Kdo je?«

»Za ime boš izvedel na dan, ko ga bom zaročil z Rahelo, sicer ga ne boš nikoli izvedel. Ne prenačimo se. Pretehtal bom tvoje vprašanje na isti način, kakor bom precenil vprašanje drugega. Ne rečem ti ne, niti da, prihranim si, da ti ob svojem času dam odgovor, ki bo predvsem odvisen ne od tebe, marveč od mene in moje hčerke.«

»Zakaj ne od mene?« plane Ozej.

»Prouči pravila pogodb. Ti iščeš svojih koristi, jaz pa svojih in svoje hčere. Ti hočeš biti srečen in imaš prav. Zheri torej med izraelskimi hčerami tisto, ki ti ugaja.«

»Sem že izbral.«

»Jaz hočem osrečiti svojo hčer. Izbral bom med Izraelovimi sinovi moža, ki bo nje vreden. Ti si farizej. Prosi Gospoda, da se moja izbira strne s tvojo in kakor si ti izbral mojo hčer, da jaz izberem tebe.«

»To je odvisno od tebe.«

»Vsekakor! In ob svojem času dobiš odgovor.«

»Tega hočem še danes!«

»Danes? Jutri so Binkošti in imam drugih opravkov. Hočem mirno premisliti. Zadeva ni tako pereča. Odgovor dobiš v dveh ali treh tednih.«

»Trpel bom smrtne bolečine.«

»Pomiri se, pomiri!«

»Ali moram izstopiti iz stranke farizejev?«

»Čukaj moje odločbe, da si ne boš delal praznih upov. In potem moram danes misliti na Savla, izdajalca. Ali si nisi ti menda zadal nalogo, da ga kaznuješ?«

»Ali ti to želiš?«

»To bi bila dobra preskušnja za tvojo gorečnost za dobro stvar. Ne skrivam ti, koliko bi ti koristilo to v mojih in moje hčere obeh, ki sovraži odpadnika.« pripomni veliki duhovnik, želeč izrabiti strast Ozeja, da bi iz njega napravil orodje za lastno maščevanje.

»Ali mi zagotoviš njeno roko, ako ga kaznujem, kakor je Saul obljubil roko Mikole Davida, ako umori velikana?« vpraša Ozej zapupno.

»Ne vežem se z nobeno obljubo, toda ne prikrivam ti, ponavljam, da bo to koristilo tvoji zadevi. Glej zato, da ni dovolj, če bo le primoran zapustiti mesto. To je premalo. Ne gre samo za to, da tu uničimo kvarno delovanje, marveč še bolj v diaspori. Tam napravlja grozno gorje. Tu v mestu si ne bo drznil širiti svojega pogubnega nauka, sovražnega Mojzesu in Postavi, ko govori sinovom Izraela: »Ne obrezuj te svojih sinov, ker dobro ve, da bi razburil in Macedoniji, napravlja veliko gorje. Treba mu je torej zapreti usta in ga onemogočiti, da bi še govoril; samo mrtvi ne govore.«

»Kako naj ga prisilimo k molku?«

»Mene sprašuješ? Sam misli. Jaz bom storil, kolikor mi dovoljuje moje duhovništvo: ti pa glej, ako moreš in hočeš pomagati. Vedi tudi, da ti ne dam nobenega naloga in da ne nastopaš v mojem imenu. Brez dvoma te žene k temu farizejska gorečnost in ljubezen, ki jo gojiš do vere svojih očetov. Toda ako boš prišel k meni in mi rekel: »Posrečilo se mi je, da je zdaj neškodljiv,« ti bom odgovoril: To je velik uspeh v tvoj prid in ko bom pretehtal tvoje zasluge in one tvojega tekmeča, bom upošteval tvoje

veliko in plemenito dejanje,« reče zviti starec, ki se ni hotel na noben način razgaliti. Ni se smelo reči, da je imel on prste med uporom proti Pavlu, ker, ako bi se ne posrečil in ako bi tribuna Lizija poizvedoval za povzročitelji umora — veliki duhovnik je dobro vedel, da je Pavel rimski državljani in zločin proti osebi ali življenju rimskega državljanja je bil zelo strogo kaznovan — bi nihče ne mogel reči: Ravnali smo na povelje velikega duhovnika.

Ozej se je dal speljati na limanice.

»Zadovoljen boš z menoj in nadejam se, da ni daleč dan, ko te bom lahko klical oče,« odgovori.

Odšel je iz palače velikega duhovnika in se vrnil v svojo hišo, kjer je odložil farizejsko obleko, obeske, resce, čopke in male zvitke Postave.

Farizeji so z začudenjem ugotovili, da se ni več oblačil po njihovo.

Vprašali so ga:

»Zakaj si odložil resce in čopke?«

»Zaradi splošnega blagra,« je odgovarjal in ker ni znal molčati, je namigaval na plemenito dejanje, ki ga je hotel izvršiti v korist svojega ljudstva in svoje vere; dejanje, katerega bodo farizeji hvalili in cenili, ako se mu bo posrečilo!

»Zakaj si pa odložil resce in čopke?« so pritiskali nanj.

»Iz previdnosti. Moj drzni poskus se lahko ponesreči; je zelo težak in zahteva mnogo napore in izredno napetost živcev. Ne maram pa, da bi se mogoč neuspeh pripisoval celi stranki. Ako bom pa videl, da se bo posrečil, bom zopet vzel resce in čopke in moje dejanje bo v slavo vse naše slavne stranke,« pravi mladenič, ki ni hotel še prelomiti s farizeji in bi bil rad slaven.

Se ta večer je začel obiskovati nekatere svoje prijatelje.

9. poglavje

Slava Postave

Binkošti so obhajali z obredno slovesnostjo. Duhovniki so večkrat trobili na srebrne trombe, s katerimi so vabili vernike k svetim obredom in v templju je bila nepopisna gneča. Veliki duhovnik je slovesno prišel v templj v spremstvu tisočev duhovnikov in levitov. Blesk oblačil, mogočnost kadila, vzvišenost časti, sij božjega, ki je prevezoval čelo, vse je napravljalo globok vtis na romarje, ki niso še nikoli videli kaj takega, medtem ko so ti iz Jeruzalema škrtali z zobmi. Predobro so poznali Ananija in so vedeli, da se skriva pod masko maziljene pobožnosti pokvarjeno srce; vedeli so, da je bil veliki duhovnik navaden koristolovec, kateremu je bilo vse na prodaj; prodal bi tudi Mozesa in preroke, ako bi našel kupca, in ni verjel v obrede, ki jih je izvrševal.

Petje je bilo slovesno bolj kot kdaj; tisoči in tisoči dobro uglašeni glasov; duhovniki, leviti in sinovi duhovnikov, mladeniči, ki se pripravljajo v templju na bodočo službo, so peli »Halel« in velike liturgične psalme o slovesnosti. Darovali so številne brezmadežne žrtve in beli dim kadila, ki se je valil v velikih oblakih nad zlatim oltarjem v Svetem, se je mešal z ostrim dimom številnih žrtve, ki so jih polagali na oltar za žgavne daritve in se dvigal proti nebu, razsirjajoč nad mestom zdaj prijeten vonj, zdaj oster duh praženega mesa.

Vsako žrtev so pozdravili s slovesnim petjem; hvalnice veselja so prihajale iz tisoč ust, kadar koli je nož velikega duhovnika zabodel jagnje; hvalnice veselja, kadar je izlil na oltar kri, zbrano v zlate kupe, ali je z njo pokropil ljudstvo.

Romarji so bili ginjeni in navdušeni nad veličastnim obredom na čast Najvišjega veličastva. — »Gospod,« so vzklikali. — »Kako veliko in čudovito je tvoje Ime!« — Bili so ponosni, da so Judje; njihovo srce je poskakovalo v svetem navdušenju in tempelj je bil še nadalje vez, ki je združevala Jude vsega sveta v eno samo, veliko družino, prebujala njihovo versko navdušenje in ga držala v napetosti do blaznosti.

Pavel je dobil že zjutraj nekaj obiskov. Najprej je prišel Natanael, da bi povedal zgodbo svoje ljubezni. Apostol ga poslušal s potrpežljivostjo, ki mu je bila lastna in ko mladenič konča svoje pripovedovanje, ga ljubo vpraša:

»Ali deklica veruje?« (Dalje prihodnj.)

15

Robinzonove ZGODBE

21. junija. Danes mi je še huje. Bolan sem, sam in brez vsake pomoči! Moje misli so se dvignile k Bogu... Zdi se mi, da se mi blede, ker ne vem, kaj govorim. Brzkone se mi je dolgo bledelo. Ne spominjam se drugega, kot da sem sino trpel, ne da bi se mogel ganiti z ležišča.

22. junija. Počutim se nekoliko bolje. Kljub temu pa se bojim, da se bo bolezen poslabšala. Nobenega zdravila nimam!

23. junija. Zopet se počutim slabo, zelo slabo. Ves se tresem in zdi se mi, da mi bo počila glava...

24. junija. Nekoliko bolje.

25. junija. Še vedno me trese mrzlica. Včasih me trese mraz, nato pa me kuha vročina. Ves sem premočen od potu. Že šest dni nisem ničesar zavrnil. Umiram od žeje...

26. junija. Bolje. Ker doma nisem imel več zaloge, sem pojedel kos prepečenca in odšel na lov, čeprav sem bil tako slaboten, da sem se kar opotekal.

Kako sem se čutil nesrečnega! Na jovu pa sem imel srečo. Nedaleč od doma sm zagledal kožo in jo ustrelil. Z veliko težavo sem jo privlekel domov, odrezal kos mesa in ga spekel na ražnju. Mnogo bolje bi bilo, če bi mogel meso skuhati, da bi imel juho. A žal, nisem imel lonca, v katerem bi ga lahko skuhal.

27. junija. Zopet me trese huda mrzlica. Ves dan sem moral ostati v postelji brez jedi in brez pijače. Umiral sem od žeje, a nisem imel toliko moči, da bi šel po vodo. Molil sem, a zopet se mi je začelo bledeti. Od časa do časa sem vzkliknil: »Moj Bog, usmili se me, pomagaj mi! Nikar me ne zapusti!«

Mislím, da sem trpel dobre tri ure, nato pa je napad popustil in zaspal sem. Zbudil sem se sredi noči. Cutil sem, da mi je mnogo boljše, a bil sem še silno slaboten. Mučila me je strašna žeja. Moral esm potrpeti, ker nisem imel v hiši niti kapljice vode. Znova sem zaspal in sanjal.

Kako strošne sanje! Sedel sem na tleh pred votlino. Iz črnega oblaka je stopil orjaški človek obdan s plamenom in se mi bližal. Zar ognja mi je jemal vid. Njegov obraz je bil strašen. Ko se je z nogo dotaknil zemlje, se je ta stresla, kakor ob potresu. Vse okrog njega je bilo v ognju... Ko je dospel na zemljo, se mi je začel bližati z dolgo sulco v roki. V razdalji nekaj korakov je obetal in mi dehal: »Ker se po tolikih preizkušnjah še nočeš spokorniti, umri!« Po teh besedah je dvignil sulco in...

Kriknil sem od strahu in se prebudil. Nemožne mi je popisati svoje občutke v tem trenutku. Vesel sem, da so bile le sanje; kljub temu sem še dolgo ves trepetal od strahu.

Zal, v meni res ni bilo več strahu božjega... Vsaka načela, ki mi jih je vcepila v srce dobra mamica, so tbledela. Pozabil sem nanjo v osmih

letih pustolovskega življenja, sredi ljudi brez vere in brez poštenja, pri katerih je kletev bila na dnevnem redu. Vsa ta leta nisem niti enkrat molil. Povej mi s kom občuješ, pa ti povem kdo si, pravi pregovor. Sram me je priznati; v tej družbi sem se tudi sam naučil preklinjati. Sram me je, kajti kletev je najnižkotejši izbruh pokvarjenih in hudobnih ljudi... Ker sem preveč zaupal v lastno moč in sposobnost, sem mislil, da lahko zadostujem samemu sebi.

Res sem se spomnil na Boga, ko sem bil v nevarnosti, da utonem. A to sem storil le iz strahu, nikakor pa ne z iskrenim zaupanjem vani. Tudi tukaj na otoku sem se večkrat spomnil nani; bili so to le trenutni čustveni izlivi, ni pa bilo v njih vdanosti v voljo božjo.

Ko sem se vživel v svoj novi položaj in sem uvidel, da bom moral živeti na tem otoku v popolni samoti, daleč od ljudi, brez upanja na pomoč in rešitev, je malodušnost položaja izginila, posebno ko sem spoznal, da bom tukaj lahko živel, ne da bi se mi bilo treba bati, da bom moral trpeti pomankanje živeža. Ta gotovost me je popolnoma umirila. Z vso vneto sem se spravil na delo. Niti malo nisem pomislil, da je to nesrečno dopustil dobri Bog, da bi se skesal in vrnil na pravo pot. Kako sem bil hudoben, da sem zaradi svoje muhavosti in trme prizadejal toliko žalosti dobrim staršem!...

Pripovedoval sem že, kakšen vtis je naredila name pšenica, ki je vzkli- la brez moje vednosti. Toda tudi ta vtis je kmalu zbledel in zadovoljil sem se s tem, da sem doživel pripisal golemu slučaju. Slučaj — kako prazna je ta beseda, a vendar se lahko miselní človek tako pogosto zateče k njej.

Tudi potres je naredil globok vtis name in tae spomnil na Boga. A tudi od tega dogodka je ostal v meni le spomin in strah. Nesrečni Robinzon!

Ko pa sem zbolel in mi je v dolgih nočeh brez spanja stala smrt pred očmi, tedaj se mi je končno prebudila vest. Zavedel sem se dejstva, da bo moja duša, ko se loči od telesa, živela še naprej in da bo njeno življenje tako, kakršno ji bom pripravil s svojimi zasluženji ali krivdami na zemlji. Tedaj pa sem začel moliti z vso iskrenostjo. Ker že nisem mogel z ustnicami, sem govoril v mislih: »O Bog, moj Stvarnik in Gospod, usmili se me!... Kako skrivnostna in nedoumljiva so tvoja pota!... Naj umrem, če je tako tvoja volja. Vendar pa te prosim, ne daj, da bi moral dolgo trpeti tukaj sam... popolnoma sam!...«

Jok je dušil besede. A kaj je bilo treba besed? Saj Bog vidi v srce in moje srce je zdaj bilo popolnoma iskreno. De, trpljenje je sveto, ker nas približuje Bogu. Sreča pa nas nemalekkrat oddaljuje od njega.

Vse svoje življenje sem zagledal v živih slikah pred seboj. Spomnil sem se na očetevo in materine opomine. Spomnil sm se na trpljenje, ki sem ga jima povzročil... O, kako resnično je, da mora človek prej ali slej

žeti to, kar je sejal. Solze, ki jih zaradi hudobije otrok prelijejo starši, se spremenijo v prokletstvo. Ne, starši ne kolnejo nevaležnega otroka, ki jim je ranil srce; v hudobnem dejanju semem je prokletstvo, ki se mu ni mogoče izogniti. Prej ali slej človek žanje to, kar je sejal; ta žetev pa je pomnožena...

Naj mi čitatelj ne zameri tega priznanja. Naj bo to moje kesanje opomin mladini. Otroci, nikar ne žalostite svojih staršev — in Bog vas bo blagoslovil.

Sveto pismo,

28. junija. Spanje me je okrepilo. Ko me je popustila mrzlica, sem vstal iz postelje. Še vedno sem bil pot vti- som strašnih sanj. Ko pa sem se spomnil na to, da se mrzlica lahko zopet pojavi, sem za nekaj časa pozabil nanje in začel pripravljati tečno hrano. Odšel sem tudi po vodo, ki sem jo ob napadu mrzlice tako silno pogrešal. Zato sem postavil na mizo poleg postelje velik vrč sveže vode in stekleničico ruma. Spekel sem si kos mesa, a pojedel sem ga prav malo. Bil sem slaboten in tudi duševno zelo potrt, deloma zaradi sanj, ki so mi neprestano živo stale pred očmi, deloma zaradi svojega žalostnega položaja, kakor tudi zaradi bo- jazni, da se napad mrzlice zopet ponovi.

Za večerjo sem si ogrel v pepelu tri želvina jajca. Po večerji sem odšel na prosto, a bil sem tako izčrpan, da sm le z veliko težavo nosil puško, svojo neločljivo tovarišico. Kmalu sem se tako utrudil, da sem moral sesti v travo. Žalostno sem gledal mirno morskó gladino in mislil:

Kaj je ta zemlja in morje?... Od- kod izhajata?... Kaj sem jaz?... Kaj so vse stvari, ljudje in živali?... Od kod izhajajo? Od kod smo?... Čemu smo na svetu?... Kaj je naša na- loga?... Kam gremo?...

Zaprle sem oči in se zamislil... Iz globine duše se mi je izvil vzklik:

»Bog je!«

»Bog je!« se mi je zdelo, da se oglašva odmev zemlje. »Bog je!« je ponavljalo morje. »Bog je!« je govoril tudi neizmerni nebesni svod, odgo- varjajoč mojemu srcu.

Moja duša se ni čutila več sama na svetu. V tej neizmerni veličini neba in morja so v pestri harmoniji odmevale besede: »Bog je! Bog je!«

Ves potolažen in pomirjen sem začel razmišljati:

»Če je Bog in če je on vse ustvaril, je storil to brez dvoma z dolo- čenim namenom. Ali je mogel božji razum delati manj modro od človeškega? Kateri človek dela brez cilja, brez namena?... Če pa je Bog ustvaril vse z določenim namenom, mora tudi vse podpirati in voditi do doseže ta namen... Ali more ta namen biti slab?... To je nemogoče, ker je Bog moder in dober. Tudi sredstva ki se jih poslužuje morejo biti le dobra... Če bi temu ne bilo tako, potem bi se moral tudi Bog opirati na načelo, ki ga vsak pošten človek obsoja, da namreč namen posvečuje sredstva!...«

Tudi jaz sem, kakor vsaka druga stvar, neznatno krdstvo, ki ga je

ustvaril za dosego svojega namena. Res je, da ne vem, kako bom pri- pomogel, da Bog doseže svoj namen s tem, da me je postavil v to samoto. Dva razloga, zakaj me je privedel semkaj, pa sta mi jasna. Ne samo, da je bila to zaslužena kazen, na ta način mi je zabranil, da bi še grešil in zavajal še druge na slabo pot. Koliko ubogih in nesrečnih zamorcev bi trpe- lo, če bi se mi bilo posrečilo izvesti načrt, zaradi katerega sem odpotoval iz Brazilije. S kolikimi zločini bi se omadeževal?... Koliko prokletstvo bi priklical na svoje otroke, če bi jim zapustil bogastvo, ki bi se ga držale solze in kri!... Kaj pa moja duša?...

Ob tem razmišljanju se mi je duša umirila. Zavedal se, da me ne teži toliko krivde kot bi me lahko, je vplivala kakor balzam in napolnila dušo z ne- izmerno hvaležnostjo do Gospoda.

»Zahvaljujem se ti, moj Bog, da si me rešil!« sem vzkliknil in se zjokal.

Se nikdar v življenju nisem pre- lival tako sladkih in svetih solz. Bila so solze iskrene hvaležnosti do Boga, mojega najvišjega Gospoda in naj- dobrotljivejšega Očeta.

Vstal sem in se vrnil proti domu s trdnim korakom, kakor da bi sploh ne bil nikdar bolan. Doma sem še nekaj časa pospravljaj, nato pa sem prižgal svetilko, ki sem jo naredil iz pločevinaste skatle. Nisem se hotel iti v posteljo. Kar bal sem se je, po vsem tem, kar sem v njej trpel. Česa naj se lotim? Sinila mi je v glavo dobra misel. Ker sem se še vedno bal, da me znova napade mrzlica, sem se spomnil, da so v Braziliji uporabl- jali proti mrzlici tobak. Vedel sem, da ga imam nekje spravljeneja. A kje neki? Poiščimo ga!... V prvem zaboju, ki sem ga odprl, sem našel velik zavoj tobaka. Obnemem sem vz- iz zaboja tudi en izvod svetega pisma in ga položil na mizo.

Bil sem v zadregi, ker nisem vedel, kako naj mi tobak služi kot zdravilo. Vzel sem nekoliko nepredelanega to- baka v usta in ga začel žvečiti. A po tem sem se čutil še bolj oslabiljenega. Nekoliko sem ga namočil v rumo, z namenom, da ga izpijem, ko pojdem v posteljo. Nekaj listov pa sem vrgel na žerjavico in se sklonil nad dim ter ga vdihaval, dokler sem le mogel vzdržati.

Med tem pripravljanjem sem odprl sveto pismo in ga začel čitati. Ker pa sem bil ves omamljen od tobaka, ni- sem mogel čitati s premislekom. Spom- injam se samo, da so bile prve be- sede, ki sem jih prečital, sledeče: »Kličí me v potrebi; rešil te bom in ti me boš slavil. Te besede so bile kakor nalašč zame in so mi ostale neizbrisno v spominu.

Ker je bilo že pozno in sem bil ves omamljen, sem se odločil, da grem spat. Toda nočoj se nisem vrgel na posteljo kakor žival; pokleknil sem, sklonil glavo na sveto pismo in molil. Ponavljaj sem preproste molitvice, ki me jih je naučila mati, ko sem bil še otrok.

Pokleknil sem, sklonil glavo in molil (Dalje pripoveda 18.)

Kmečki dom

Poljske opekarne

Ing. Zupec Franjo.
(Dalje.)

Ko je kopa postavljena, zakurimo v ustjih kurilnih kanalov ogenj, in sicer z žaganjem ali s šibjem. Ko ogenj že nekaj ur gori, zazidamo ustja kanalov toliko, da ostanejo za dotok zraka samo odprtine v kvadratu 8×8 cm. Z nasipi zemlje pred zračne kanale lahko reguliramo dotok zraka. Če je kakšna stran zakurjene peči močno izpostavljena vetru in se je tam zbog tega ogenj premočno podnetil, jo zavarujemo pred vetrom s slamnjačami ali plahutami in če je potrebno, zapremo še zračne odprtine. — Ogenj lahko usmerimo na drugo stran kope tudi tako, da na nasprotni strani odkrušimo omet. Če se je zaradi notranjega pritiska kakšna stena močno izbočila, jo moramo podpreti z močnimi podporami.

Po 8 do 10 dnevih se žerjavica dvigne do vrha, ki ga takoj pokrijemo s suho zemljo. Ko je ogenj popolnoma ugasnil, se mora peč hladiti 10 do 14 dni, potem jo šele smemo pričeti razdirati. Slaba stran žaganja v kopah je, da ni vsa opa enakomerno žgana, pa četudi smo kope postavili še tako skrbno in ogenj regulirali v danih mejah. Največja vročina vlada v sredini, medtem ko na krajih ubaja skozi stene. Zato dobimo v sredini močno žgano opa, na krajih pa skoraj surovo. Če smo dali glede na topljivost ilovice preveč premoga, potem se v sredini peči veliko opa celo slopi. 10 do 20% opa se v kopah običajno tudi polomi. Spreten pečnik mojster zna že presoditi, koliko mora dati premoga. In če se je žganje prve kope ponesrečilo, mora pri žganju druge dobiti že precej enakomerno žgano opa.

Da se opa po taljenju ne sprime, kar se lahko zgodi, če se ogenj zelo razplamti, posujejo po navadi izkušeni pečniki mojstri med premog nekoliko finega peska. Ta pesek pada med kurjenje pomešan s pepelom skozi opečne špranje in prepreči, da se opa ne sprime.

V pokrajinah, kjer kope kurimo z drvmi, jih postavimo samo 22 do 24 plasti visoko. Vmesni prostor med kurilnimi kanali pa je širok za 4 opečne dolžine. Obodni zid nadomestimo s plastjo zidakov, ki jih zlagamo ležeče onega vrh drugega in naredimo steno, ki ima debelino opečne dolžine. Krov kope istotako sestavimo iz ene ali dveh plasti ležeče zloženih zidakov. Stranski steni ali bolje rečeno čelni steni kope omečemo z ilovnatim ometom.

Da se opa ko dobra izsuši, kurimo v začetku z lahkim ognjem, pri čemer vroči plinji in para uhajajo tudi ob glavnih dveh stenah s kurilnimi jaški, ki nista ometani. Ko se opa popolnoma posuši in dovolj segreje — kar se zgodi po približno tridnevem kurjenju — potem še tretjo stran omečemo in kurimo s to z ene strani. Ko so drva pogorela do nasprotne stene, ki je bila do sedaj zaprta, odpremo kurilne kanale v tej steni in naložimo drva, kanale pa zopet zapremo.

Ko je opa na strani odprte stene dovolj žgana, tesno zazidamo in omečemo ustje kanalov v njej in jih odpremo v nasprotni steni. Iz te strani kurimo potem toliko časa, da je vsa opa v peči žgana. Kurjač mora med kurjenjem skrbno paziti na krov kope, da ga takoj pokrije z zemljo, kjer se pojavijo skozi krov ognji. Na ta način lahko precej dobro uravnava ogenj, da je povsod v peči enakomeren.

Poljske opekarne obratujejo običajno od 15. aprila do 15. oktobra. V tem času lahko izdelajo 6 mož v akordu približno 400.000 opa. Ti delavci si porazdelijo delo tako: prvi oblikuje opa, drugi prinaša obdelano ilovico, tretji odnaša oblikovano opa, četrti zlaga opa v sušilnicah, peti dovažja ilovico na pod za gnetenje, šesti gnetje ilovico. Pri žganju opa in oskrbovanju peči je zaposlenih 11 do 12 delavcev. Veliko teh del lahko opravljajo tudi otroci.

Obratovanje peči

a) Vlaganje zidakov v peč:

Da porabimo čim manj goriva in da dobijemo opa lepo rdečo barvo, moramo žgati le popolnoma suhe zidake. Mokri zidaki dobe pri žga-

nju nečisto, ali celo lisasto barvo in žgana opa ne zveni, ampak klopoče.

Da opa dobro žgemo, mora biti pravilno vložena, in sicer moramo pri vlaganju upoštevati sledeče:

1. kašno peč imamo (z obokom ali brez oboka),
2. kakšne vrste opa žgemo;
3. kakšno ilovico uporabljamo in kako se ta zdrži pri žganju;
4. kakšne vrste kurivo uporabljamo.

V vsakem primeru moramo vložiti zidake v peč tako, da plamen lahko enakomerno prodra skozi nje proti dimničnim odprtinam. Zato jih pri vlaganju skladamo križema in med opekami puščamo prazne prostore 1 do 2 cm. Na ta način lahko izpuhteva tudi iz opa izhlapevala para. Okrog kurjača puščamo med vložnimi zidaki največje presledke. V odprtih pečeh (brez oboka) vlagamo zidake proti vrhu zmiraj gosteje, pa tudi ob stenah jih vložimo bolj na gosto.

Glede na vrsto opa vlagamo strešno opa veliko bolj na gosto kot običajne zidake. Ni pa dobro, če vlagamo strešnike čez celo širino peči. Zaradi skrčenja ilovice pri žganju se vrste po-

končno vložene strešne opeke močno zrahlijo, zato se opa poveši na stran, zaradi česar se je precej polomi. Zato je priporočljivo, da damo vmes na vsakih 50 strešnikov navadno opa tako, da se nahajajo ti v neke vrste omarah.

Kolikšen je povprečni opa, naj nam pove sledeči primer: recimo, da smo strešno opa vložili čez celo širino peči, ki znaša na primer 2,40 m. Ako upoštevamo, da se opa pri žganju skrči za 2%, potem se vrsta zloženih strešnikov zrahlija za 6 cm. Pri tem zrahljanju bi se torej strešniki že precej nagnili.

Za način vlaganja opa v peči pride v poštev tudi vrsta kuriva. V pečeh, kjer kurimo s kurivom, ki da dolgi plamen (to kurivo vsebuje dosti vodika) kot na primer: les, šota, rjavi premog, vlagamo zidake na redko. Pri uporabi kuriva, ki da kratek plamen (to kurivo vsebuje veliko ogljika), kot na primer: črni premog, koks, pa vlagamo zidake veliko bolj na gosto.

Ko je peč polna do vrha, jo dobro pokrijemo — če imamo odprto peč — s plastjo zemlje ali ilovice, v katero napravimo potrebne odprtine za dim in vodno paro. Nato zadelamo še oboje vrata, in sicer jih zazidamo na sledeči način:

Na notranji strani vrat zazidamo v pustiljivost malto steno z debelino pol opa. V razdalji 20 cm od te stene napravimo drug zid iz same opa, vmesni prostor pa zapolnimo s suhim peskom, in sicer prav do vrha vrat. Na zunanji strani omečemo zid z ilovnat malto.

(Dalje prihodajšč.)

NAŠI VELIKI MOŽJE

Ivan Čebul

Med slovenskimi misijonarji v Ameriki je znamenito tudi ime Ivana Čebula. Čebul se je rodil l. 1832. v Velesovem na Gorenjskem. Dopravi je gimnazijo in bogoslovje v Ljubljani, bil posvečen v mašnika l. 1855. in nato kaplanoval v Poljanah nad Škofjo Loko in v Kranju.

Še ko je bival v ljubljanskem bogoslovju se je Čebul seznanil z misijonarjem in škofom Barago, kar je imelo odločilni pomen za njegovo nadaljnje življenje in delovanje. Škof Baraga ga je namreč vabil v Ameriko in Čebul se je temu klicu v resnici kmalu, že l. 1850, odzval. Ko je dospel v Sault Ste. Marie, so ga takoj poslali za misijonarja v pokrajino Minnesota. Tam je ostal leto dni in se takoj začel učiti tujih jezikov, da bi mu bilo mogoče živeti in delovati med tamkajšnjimi prebivalci. V kratki dobi se je Čebul pričel angleščini in francoščini z namenom, da bi lahko v teh dveh jezikih pridigoval in opravil druga duhovniška opravila.

Ker je bil Čebul izredno nadarjen misijonar, ga je škof Baraga kmalu postal v severne pokrajine v Ameriki. Tamkaj mu je namreč bila nadarjenost za učenje tujih jezikov še posebno potrebna, ker se je moral za dušnopastirsko delo v Severni Ameriki pričeti jezika tamkajšnjih prebivalcev — indijanščine. L. 1861. je potoval Čebul s škofom Barago v kraj La Point in tam ustanovil in zgradil cerkev, ki še danes stoji. Polem je znatno povečal cerkev v Superiorju. Nad deset let je bil Čebul edini duhovnik-misijonar v tistih severnih pokrajinah od znanih severno ameriških jezerih. Ustanovil je v tistih obširnih pokrajinah neštete misijonske postaje in jih z veliko vnebo razširjevala božjega veselega oznanila obiskoval čim najpogosteje. Ker so bile te postaje raztresene daleč narazen druga od druge, je moral Čebul zmerom izredno daljave prepotovati, da je prišel od te do druge postaje. Tako je postal odličen in kar obudovanja vreden popotnik in pešec. Privoledujejo, da je mnogokrat prepotoval na dan od 60 do 70 milj to je okroglo po sto kilometrov na dan.

Leta 1872 je Čebul obiskal svojo staro domovino v Evropi in še na ti poti je kar naprej misijonaril po cele tedne pri Indijancih, kar ni se mogel ločiti od njih in od krajev svojega uspešnega delovanja za razširjenje božjega kraljestva na zemlji. In že takoj naslednje leto se je vrnil v

te svoje priljubljene kraje med Indijance. Potem je na prošnjo odličnih državljano odšel v Marinette in tamkaj zopet dokončal zgradbo cerkve in osnoval šolo, ki so se v nji naselile sestre Notro Dame. V zakajenih in temnih indijanskih kočah si je nakopal bolezen na obeh. To hudo bolezen so mu poslabševale še silno mrzle severne zime. Zatorej je l. 1878 zopet odšel v Evropo, in sicer na Francosko, da bi se pozdravil in okreplil. Na Francoskem je postal župnik na neki župniji v versailški škofiji. Po štirih letih delovanja v Evropi se je zopet vrnil v Ameriko in do svoje smrti deloval na najrazličnejših misijonskih postajah. Umrl je l. 1898 in leži pokopan v kraju Sveti Ignacij.

Čebul je bil res pravi misijonar po poklicu. Zato se nikoli ni ustavljal na enem samem kraju, marveč je bil tako rekoč večni popotnik, kakor so vsi misijonarji. Toda kamor koli je prišel, povsod se je takoj začel njegov blagodejni vpliv, saj je bil učitelj Kristusovega nauka ljubezni in prijateljstva, zato so tudi misijonarja povsod kaj kmalu vzljubili, ker se je njegova ljubeznivost in njegov blagodejni vpliv takoj spoznal v vsakem kraju, na vsaki njegovi misijonski postaji. Bil je v resnici velika osebnost, ki se je v duhu Kristusovega žrtvovala za bližnjega.

Pa naš misijonar nikakor ni bil kak mrk janzenist, marveč kot prijatelj škofa Barage vesel človek in družaben vseskozi. Bil je tudi odličen glasbenik in izvrsten govornik. Versko znanost je poznal tudi globoko strokovno in celo pisal znamenite verske razprave. Med njegovimi spisi so ohranjeni na primer tudi neki zapiski za znanstvena predavanja, ki jih je imel Čebul celo v nekem znanstvenem francoskem klubu! Bil je zares izobražen mož in je govoril dolgo vrsto svetovnih jezikov, tako francoski, angleški, nemški, več indijanskih narečij, poleg slovenščine še štiri slovanske jezike, latinski in grški, celo arabski jezik mu je bil znan. V angleščini je tudi pesnil in govoril še več drugih manj znanih jezikov. Kot odličnega znanstvenika in moža svetovne izobrazbe so ga na neki misijonski postaji poklicali celo za mirovnega ravnatelja, tak ugled si je pridobil med tamkajšnjimi prebivalci. Mož take izobrazbe, takega svetovnega slovesa in tak odlični razširjevalce Kristusovega nauka, ki je tako ponesel slovensko ime po naši črni zemlji, pač zasluži, da ga štejemo med naše velike možje!

PRAVNI NASVETI

Postavljanje županov. Šef pokrajinske uprave je izdal nove predpise o postavljanju županov in občinskih svetovalec. Župane bo postavljali v občinah Ljubljanske pokrajine okrajni glavar proti naknadni odobritvi predsednika pokrajinske uprave. Županom dodeli kot posvetovalen organ občinski svet treh do šestih oseb. Za župana in člane sosveta se smejo imenovati moške osebe, ki so dovršile 25 let starosti, uživajo državljanske pravice, so dobrega нравstvenega in političnega vedenja ter imajo potrebno izobrazbo za opravljanje občinskih poslov.

Razširjen delokrog župana. Po novih predpisih župan opravlja vse posle, ki so po veljavnih predpisih spadali v delokrog predsednika občine, predsednika uprave in občinskega odbora. Njegove odločbe izvršuje občinski tajnik. V primeru potrebe podpira župana tudi poveljnik najbližje posadke slovenskega domobranstva. Občinski svet ima samo posvetovalen glas in oddaja mnenje v vseh zadevah, o katerih župan misli, da jih je treba predložiti sosvetu. Kadar je župan zadržan, ga zastopajo člani sosveta po vršnem redu, kakor jih je imenoval okrajni glavar. Okrajni glavar določi županu in po potrebi tudi članom sosveta nagrado iz občinskih sredstev.

Ostali županovi posli. Na župana so prenehani tudi vsi posli krajevnega šolskega odbora, občinskega kmetijskega odbora in občinskega preskrbovalnega urada.

Kazenska oblast župana. Župani zunaj sedeža okrajnih glavarjev so do nadaljnjega pooblašteni, da izrekajo začasno denarne kazni do 500 lir, za vse upravne prekrške, za katerih kaznovanje so pristojni okrajni glavarji. Župan izreka kazen po predhodnem zaslišanju krivca, morebitnih prič ter po pribavi mnenja dveh članov občinskega sveta. Kazen je takoj izvršna, vendar se denarne kazni do izvedbe rednega kazenskega postopanja po okrajnem glavarju, hranijo v občinski blagajni. Po objavi kazenske odločbe predloži župan kazenski spis takoj okrajnemu glavarju, ki odloči glede uporabe oziroma vrnitve založene denarne kazni.

Občinski uslužbeni. Vse odredbe o službenih razmerjih občinskih uslužbencev, t. j. postavitev, napredovanje, prenehanje službe, izda župan. Župan tudi izreka kazni zaradi disciplinskih prekrškov. Svoje odločbe mora župan predložiti okrajnemu glavarju v odobritev.

Občinska trošarina na alkoholne pijače. Po izdanih predpisih se pobira v vseh občinah Ljubljanske pokrajine razen mestne občine ljubljanske občinska trošarina: a) po 2 litri od litra vina, vinskega mošta in piva; b) po 10 lir od hektolitrske stopnje alkohola, špirta, žganja, likerja, ruma in konjaka ter od litra šumečih vin in drugih luksuznih pijač.

Predpisi o poštinih pošiljkah. Pošte smejo odsej sprejemati zasebne pisemske pošiljke le pod naslednjimi pogoji: Vsa pisma se morajo oddajati v nabiralnišče ali pri poštah odprta. Za pisma se ne smejo uporabljati ovitki s podlogo. Na vsaki pisemski pošiljki mora biti označen naslov odpošiljatelja. Pri predaji priporočenih pošiljk se mora odpošiljatelj oziroma oni, ki prinese pošiljke na pošto, legitimirati z izkaznico s fotografijo, izdano od kake državne ali samoupravne oblasti.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Suhe gobe

kupi vsako količino
Fran Požarnik v Ljubljani,
Dunajska c. št. 83
(Javna skladišča)

Kravo prodam s četrtim telikom. Mrak Lovrenc, Notranje gorice št. 43 pri Brezovici.

Mlin v prav dobrem stanju napročaj. Naslov v upravi Domoljuba. 7849

Prodaj nar. 10 tednov starih prasičkov Novak, Notranje gorice 89. p Brezovica

Oglasuj v »Domoljubu«

Križem sveta

Ker je izginil Budov zob

Iz najlepšega cejlonskega templja, ki so nahaja v skrivnostnem gozdu pri mestu Kandy, je svoj čas izginil zob slavnega početnika budizma, Bude, katerega pogani na vzhodu božansko častijo. Novica o strašni izgubi je šla takoj od ust do ust in kmalu se je dvignilo hudo razburjenje in hkrati pojavil obup. Po starem izročilu je Buda sam izročil svoj zob cejlonskemu kralju. Knezi so z največjim spoštovanjem čuvali dragoceno svetinjo. A že njim je skrivnostni zob nenadno izginil, izgubi pa je sledila na Cejlonu strašna stiska in preganjanje. Končno so zob našli v posesti neke portugalske družbe in so zanj ponujali neizmerno zaklade. Portugalec so ostali neizprosni, a zob se je nenadno spet pojavil v prelepem templju. Odsej je bil Cejlon miren do danes. Sedaj pa pričakuje ljudstvo trpljenja vseh vrst, dokler se čudoviti zob spet ne povrne.

Zanimiva sodba zaradi očetovstva

Pri neki razpravi na Gorenjskem je 22 letna hišna pomočnica Marija P. označila za očeta svojega otroka Franca R. Ta pa je odločno zanikal očetovstvo. Ker je Marija svojo trditve podprla s prisego, je sodišče zahtevalo od vseučilišča v Gradcu in Inomostu krvno preiskavo. Oba izvedenca sta izjavila, da Franc ni otrokov oče. Na podlagi izvedeniškega mnenja je državno tožilstvo v Celovcu obtožilo Marijo zaradi krive prisige in je bila Marija obsojena na tri mesece ječe.

Striža ovac

Ovce strižemo navadno v poletju, ki je za to primeren čas. Svetujemo enkratno strižo, pri čemer se dobi daljša volna, ki ima boljšo ceno, in prištedi dvakratno delo. Breje ovce strižemo pred jagnjeti, ker je sicer volna pri sesanju napoti in je tudi manj vredna. Pitalne živali strižemo pred pletanjem. Pranje ovac pred striženjem ni potrebno, ker smo sicer le preveč vezani na letni čas in dan. Pri spraviljanju volne ne mešajmo volne jagnjet, letnikov, starih ovac in ovnov, hranimo drugobarvno volno posebej in upoštevamo pri sortiranju po možnosti tudi dolžino volne.

Uporaba tobačnega pepela

Noži, ki imajo navzlic čiščenju še zmeraj duh po čebuli, slaniku in po sličnem, takoj izgubijo ta duh, če kanemo v tobačni pepel malo salmijaka in s tem obdržemo nože. Pri tem izginijo tudi rjaste in kislinaste maroge. Treba je pa nože takoj še umiti, ker se salmijak zaje v jeklo. — Tobaki pepel je tudi dobro sredstvo za čiščenje kovin. Dalje z njim odstranimo bele kolobarje na polituri pohištva. Tedaj moramo pepel malo ovlažiti; z mehko čunjo nato do subega obdržemo dotični kos pohištva.

Najprimernejše Miklavževno darilo

za mlado in staro je bila in ostane naša

Družinska pralika

Ne pozabite tudi letos razveseliti svoje družine s tem darilom! Ustregli boste s pratiko posebno onim ki se žele udeležiti tekme za razpisane knjižne nagrade

Okrog sosedov

s Tudi na Hrvaškem dobi vsaka oseba mesečno po pol kilograma soli.

s S priključitvijo dalmatinskih krajev je dobila Hrvatska mnogo rodovitnega ozemlja, predvsem pa veliko število vinogradov in sadnega drevja. Dalmatinski kraji so tudi zelo bogati na zdravilnih zeliščih.

s Nemško štirirazredno trgovsko šolo bodo odprli v kratkem v Zemunu na pobudo nemške narodnostne skupine na Hrvaškem.

s Obtok bankovcev na Hrvaškem je dosegel konec meseca oktobra 1943 34.32 milijarde kun, dočim je konec septembra znašal 31.82 milijarde kun.

Sviloprejke goje brez murv

Na Japonskem in v Koreji so v zadnjem letu prvokrat v večji meri gojili sviloprejke posebnih vrste, ki se imenuje attacus ricini. Navadne sviloprejke hranijo z murvinim listjem, japonske pa z listjem topola, pa tudi ricinusa. Gosenica se že po 20 dneh zabubi in je zato mogoče doseči s to novo vrsto sviloprejke več pridelkov na leto. Svila iz kokonov nove sviloprejke je odlična in se posebno odlikuje po svoji trpežnosti.

Proti kosom

Kosi so se v ameriškem Washingtonu tako razmnožili, da so postali prav nadležni. Mestni očetje so hoteli biti usmiljeni proti črnokrilcem in so nabavili nekaj ducatov sov, da bi pregnale kose iz mesta. Res se je pričela prava divja vojna med uharicami in kosi, v kateri seve podlegajo slabši. Medtem pa so se namnožile sove in mestni magistrat je za novo skrb bogatejši.

Križanka št. 25

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10			11			12		
13			14			15		
16		17	18		19	20	21	
22	23		24	25		26	27	
28			29			30		
31			32			33		
34	35		36	37		38	39	
40		41	42		43	44		45
46			47			48		
49								

Vodoravno: 1. slovenski pisatelj, 10. pristanišče na Finskem, 11. pesnitev, 12. žuželka, 13. bodičasta žival, 14. zabava, 15. gradbena snov, 16. reka na Hrvaškem, 18. strast, 20. del voza, 22. oblika cvetenja, 24. industrijska rastlina, 26. oblika glagola dati, 28. vrba, 29. irska organizacija, 30. zemlja, 31. nerazdeljen, 32. del strehe, 33. kovina, 34. mesto v severni Italiji, 36. očka, 38. kraj v Vojvodini, 40. srd, 42. riba, 44. slovenski učenjak, 46. vodna žival, 47. ud družine, 48. švicarski kanton, 49. ti in jaz.

Navpično: 1. mesec, 2. drag les, 3. orožje, 4. kraj na Notranjskem, 5. malik (tujka), 6. slovensko bivališče duš, 7. nogometni izraz, 8. obravnava (tujka), 9. abesinski naslov, 16. cesta, 17. Chateaubriandova novela, 18. umetnina, 19. mesto ob Črnem morju, 20. trnek, 21. nekdanja Ljubljana, 23. starokrščanski pozdrav, 25. nadav, 27. turški naslov, 35. Shakespearova oseba, 37. padavina, 39. žensko ime, 40. del obraza, 41. smuč (tujka), 42. notranjski kraj, 43. spanje, 44. nočna ptica, 45. gostinja.

Rešitev križanke št. 24

Vodoravno: 1. koža, 5. božič, 10. oseba, 11. dete, 12. salo, 13. Banat, 14. anoda, 17. sapa, 19. Zala, 21. setev, 24. Adiza, 25. meta, 26. Raka, 27. vezaj, 28. agava, 31. para, 33. kolo, 35. Silen, 38. Ibiza, 39. vino, 40. Paka, 41. Tomaj.

Navpično: 1. kosa, 2. oša, 3. želo, 4. Abo, 5. haba, 6. oda, 7. žena, 8. Ita, 9. četa, 15. nada, 16. deža, 17. seme, 18. peta, 19. žara, 20. Lika, 21. Sava, 22. teza, 23. vaja, 29. goba, 30. voza, 31. pivo, 32. Rena, 33. kip, 34. lik, 35. sat, 36. Lim, 37. noj.

«Domoljub» stane 24 lir za celo leto, za inozemstvo 30 lir. — Dopise in spise sprejema uredništvo «Domoljuba», naročnino, inserate in reklamacije pa uprava «Domoljuba». — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave števil. 40-04.

Herausgeber — Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Schriftleiter — Urednik: France Kremžar. — Für «Ljudska tiskarna» — Za «Ljudsko tiskarno» Jože Kramarič.